

DUURZAAM ENERGIEACTIEPLAN VOOR DE GROEP 'LOKAAL KLIMAATBELEID NOORD-WEST-VLAANDEREN'

DEFINITIEVE VERSIE DECEMBER 2016

INLEIDING **5**

1	het Burgemeestersconvenant	5
2	de groep ‘Lokaal Klimaatbeleid Noord-West-Vlaanderen’	5
3	duurzaam energieactieplan (SEAP)	6
4	totstandkoming van het duurzaam energieactieplan voor de groep via participatie	7
4.1	interne werking binnen de steden en gemeenten	7
4.2	externe ondersteuning geboden aan de steden en gemeenten	8
4.3	participatieve aanpak voor externe doelgroepen	9
5	uitvoering van het duurzaam energieactieplan	11
5.1	uitwerking van de acties	11
5.2	financieel luik	11

HUIDIGE SITUATIE **14**

1	CO₂-uitstoot in de regio ‘Lokaal Klimaatbeleid Noord-West-Vlaanderen’ in het jaar 2011	14
2	CO₂-uitstoot in de regio ‘Lokaal Klimaatbeleid Noord-West-Vlaanderen’ in het jaar 2020 zonder bijkomende maatregelen	18

DOELSTELLINGEN **21**

1	nagestreefde reductie	21
2	algemene uitgangspunten	21
3	cijfers per thema	22

ACTIES **23**

1	gemeente als organisatie	23
1.1	doelstelling	23
1.2	acties in de kijker	23
1.3	regionale acties	24
1.4	individuele acties	25
2	wonen	33
2.1	doelstelling	33
2.2	acties in de kijker	33
2.3	regionale acties	35
2.4	individuele acties	37

3	mobiliteit	45
3.1	doelstelling.....	45
3.2	acties in de kijker	45
3.3	regionale acties	46
3.4	individuele acties	47
4	tertiaire sector	57
4.1	doelstelling.....	57
4.2	acties in de kijker	57
4.3	regionale acties	58
4.4	individuele acties	59
5	lokale energieproductie	62
5.1	doelstelling.....	62
5.2	acties in de kijker	62
5.3	regionale acties	63
5.4	individuele acties	63

VERDERE OPVOLGING **65**

BIJLAGE 1: LIJST MET AFKORTINGEN **66**

BIJLAGE 2: LEGENDE TABEL REGIONALE ACTIES & INDIVIDUELE ACTIES **68**

1 het Burgemeestersconvenant

Het Burgemeestersconvenant is een Europees initiatief waarbij lokale overheden zich vrijwillig engageren om minder CO₂ uit te stoten. Het staat ook bekend onder diens Engelse benaming 'Covenant of Mayors' of kortweg 'CoM'.

Met het convenant richt de Europese Commissie zich voor de eerste keer tot de lokale overheden, dit om hun inspanning bij de uitvoering van een duurzaam beleid te onderschrijven en ondersteunen. Dat lokale overheden een cruciale rol spelen bij het terugdringen van de CO₂-uitstoot valt niet te ontkennen. Stedelijke activiteiten zijn verantwoordelijk voor 80% van het energieverbruik en de CO₂-uitstoot. Bovendien staan lokale overheden dicht bij de bevolking.

Het verminderen van de CO₂-uitstoot kan door efficiënter om te gaan met energie en het gebruik van duurzame energiebronnen (hernieuwbare energie) op het grondgebied te verhogen.

De verbintenis kent daarbij een minimum doelstelling: de ondertekenaars geven aan de 20% CO₂-reductiedoelstelling van de Europese Unie tegen 2020 minstens te behalen. Hoe de doelstelling behaald wordt, moet aangegeven worden in een duurzaam energieactieplan, ook gekend als SEAP.

2 de groep 'Lokaal Klimaatbeleid Noord-West-Vlaanderen'

Op 3 juni 2015 ondertekenden volgende 9 West-Vlaamse steden en gemeenten samen het Burgemeestersconvenant onder de groepsnaam 'Lokaal Klimaatbeleid Noord-West-Vlaanderen': Beernem, Blankenberge, Damme, Jabbeke, Knokke-Heist, Oostkamp, Torhout, Zedelgem en Zuienkerke (het betreft alle gemeenten en steden uit de regio, met uitzondering van de stad Brugge die reeds eerder op individueel niveau ondertekende).

Binnen het Burgemeestersconvenant bouwen deze steden en gemeenten als groep aan een duurzaam lokaal energie- en klimaatbeleid. Hierbij hebben ze besloten voor het gezamenlijk grondgebied te gaan voor de minimumdoelstelling van 20% minder CO₂-uitstoot tegen 2020, dit ten opzichte van het referentiejaar 2011. De thema's die aangepakt worden zijn de gebouwen/installaties/voorzieningen van het stedelijk/gemeentelijk patrimonium, de residentiële gebouwen en de tertiaire sector alsook de gemeentelijke openbare verlichting, het gemeentelijk wagenpark, het particulier en commercieel vervoer, het openbaar vervoer, de lokale elektriciteitsproductie en de lokale warmte/koudeproductie.

3 duurzaam energieactieplan (SEAP)

Europa biedt met het Burgemeestersconvenant een kader dat iedere stad, gemeente of groep van steden en gemeenten kan gebruiken om een actieplan op te stellen en te implementeren.

■ stap 1: opstellen van een duurzaam energieactieplan, met de nulmeting als uitgangspunt

Om de totale CO₂-uitstoot op het grondgebied te kunnen reduceren met 20% tegen 2020 dient er eerst een nulmeting uitgevoerd te worden. Daarmee wordt een beeld gevormd van de CO₂-uitstoot bij de aanvang van het project. Als referentiejaar voor deze nulmeting is het jaar 2011 gekozen. Dit is het eerste jaar waarvoor er voldoende gegevens voor het gehele grondgebied beschikbaar zijn om een nulmeting op te maken. Dit kan aan de hand van een instrument opgesteld door de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO) in opdracht van de Vlaamse overheid.

De nulmeting gaat voor de verschillende mee te nemen sectoren na hoeveel CO₂ er werd uitgestoten in het referentiejaar 2011.

Het duurzaam energieactieplan geeft aan hoe de groep van steden en gemeenten binnen 'Lokaal Klimaatbeleid Noord-West-Vlaanderen' het engagement om 20% minder CO₂ uit te stoten tegen 2020 wil bereiken. Met de nulmeting als vertrekpunt werden de meest geschikte en haalbare acties geselecteerd om deze reductie te realiseren.

Aangezien het actieplan is opgesteld voor een groep van steden en gemeenten zijn er voor Lokaal Klimaatbeleid Noord-West-Vlaanderen zowel regionale als individuele acties in terug te vinden. Regionale acties zijn maatregelen die door minstens 2 steden/gemeenten worden uitgevoerd en waarvoor een onderlinge samenwerking wordt opgezet. Individuele acties zijn maatregelen die een stad of gemeente zelf uitvoert.

■ stap 2: indienen duurzaam energieactieplan

Nadat het SEAP is opgesteld, wordt het ingediend bij de Europese Commissie. Deze zal beoordelen of het plan aan de vereisten voldoet. Een goedkeuring van de Europese Commissie is noodzakelijk.

■ stap 3: uitvoering

De maatregelen moeten worden omgezet in de praktijk.

■ stap 4: rapportering en monitoring

Na het indienen van het energieactieplan dient er een tweejaarlijkse rapportage aan Europa te gebeuren over de uitvoering. Deze rapportage omvat een implementatierapport waarin de geïmplementeerde maatregelen worden opgesomd. Elke vier jaar dient hierbij een nieuwe CO₂-meting (monitoring) te gebeuren. Naar analogie met de nulmeting in het referentiejaar 2011 kunnen de steden en gemeenten hiervoor beroep doen op een Excel-tool aangeleverd door VITO in opdracht van de Vlaamse overheid.

4 totstandkoming van het duurzaam energieactieplan voor de groep via participatie

Om het duurzaam energieactieplan (SEAP) op te stellen werd door de verschillende steden en gemeenten een proces doorlopen dat leidde tot concrete maatregelen die door het college van burgemeester en schepenen en de verschillende diensten binnen de steden en gemeenten ondersteund worden.

Tijdens dit proces werd door belang te hechten aan participatie zowel intern binnen de gemeentelijke werking als extern draagvlak gecreëerd. De steden en gemeenten in de groep werden daarbij ondersteund door externe partners. Als territoriaal coördinator binnen het Burgemeestersconvenant nam WVI hierin de coördinerende rol op.

4.1 interne werking binnen de steden en gemeenten

Elke stad/gemeente richtte intern een werkgroep op onder leiding van de bevoegde ambtenaar en schepenen, waarbij de samenstelling tussen de steden/gemeenten onderling kan variëren. Algemeen kan gesteld worden dat volgende mandatarissen en vertegenwoordigers van onderstaande diensten deel kunnen uitmaken van de werkgroep:

- diensten milieu, duurzaamheid, mobiliteit
- ruimtelijke ordening
- patrimonium, technische dienst
- diensten sport, cultuur, jeugd
- dienst voor lokale economie
- communicatiedienst
- schepenen(en) van leefmilieu, ruimtelijke ordening, woonbeleid, mobiliteit, lokale economie, patrimonium, toerisme, sport
- burgemeester

Onder leiding van WVI werd met de interne werkgroep een beperkt aantal fysieke bijeenkomsten georganiseerd. Gedurende deze bijeenkomsten werd het lopende beleid geïnventariseerd en werden de mogelijke toekomstige acties bekeken. Belangrijk is dat deze toekomstige acties niet alleen gericht zijn op het behalen van het streefdoel tegen 2020 maar eveneens passen binnen de langetermijnstrategie en -visie inzake duurzaam energie- en klimaatbeleid van de stad/gemeente. Dit is nodig om de uitvoer van het duurzaam energieactieplan te garanderen. Het integreren van deze visie in de meerjarenplanning maakt structurele veranderingen op lange termijn mogelijk.

Tijdens de uitvoering van het actieplan zal de interne werkgroep nauw betrokken zijn. De werkgroep zal ook instaan voor de opvolging, monitoring en het bijwerken van de genomen maatregelen.

Door WVI werd gedurende de opmaak van het SEAP op regelmatige basis de stand van zaken van het Burgemeestersconvenant toegelicht en besproken met de kerngroep. Deze groep is samengesteld uit de politieke en ambtelijke vertegenwoordiger van iedere stad/gemeente uit de groep die het dossier ten gronde opvolgt.

Finaal zorgde WVI door toelichting aan het college van burgemeester en schepenen voor terugkoppeling.

4.2 externe ondersteuning geboden aan de steden en gemeenten

De steden en gemeenten worden extern ondersteund door een breed partnerschap. Tot deze partners behoren onder meer VITO, de distributienetbeheerders (Eandis en Infrac), externe experts (bv. Autodelen.net), lokale verenigingen,...

VITO leverde de nulmetings- en maatregelentool aan die werd opgesteld in opdracht van de Vlaamse overheid. Jaarlijks kent de inventarisatie een vervolg.

De distributienetbeheerders bieden ondersteuning aan de steden en gemeenten o.a. door het opmaken van energieaudits van gebouwen van het patrimonium en door het opmaken en implementeren van een visie voor de openbare verlichting.

De provincie heeft een bestaand pallet aan acties en sensibilisatieartikels die ingezet kunnen worden binnen de thema's van het Burgemeestersconvenant.

Door WVI werd als territoriaal coördinator het volledige proces, dat leidde tot het vormen van de groep en de opmaak van het SEAP, opgenomen. Inhoudelijk werd door WVI in het proces ondersteuning gegeven door het inrichten van workshops rond drie verschillende thema's. Tijdens deze workshops kwamen de relevante stakeholders in de sector aan het woord en was er ruimte voor een groepsdiscussie. Deze discussie bracht pijnpunten aan het licht en maakte het zoeken naar concrete oplossingen, die later vertaald werden naar regionale- of individuele acties, mogelijk.

Volgende workshops werden georganiseerd:

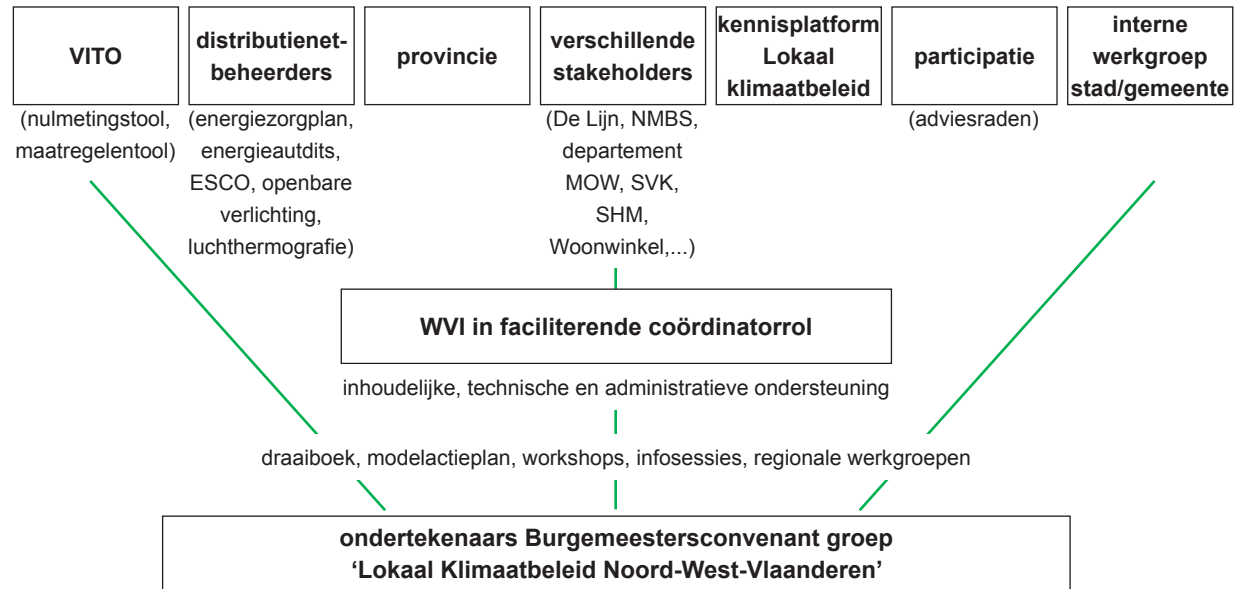
- workshop “de gemeente als organisatie” (17-09-2015):
 - stakeholders: distributienetbeheerders Eandis en Infrac, Provincie West-Vlaanderen
- workshop Mobiliteit (15-12-2015):
 - stakeholders: De Lijn, NMBS, Provincie West-Vlaanderen, Departement Mobiliteit en Openbare werken (MOW), WVI
- workshop Wonen (24-02-2016):
 - stakeholders: sociale huisvestingsmaatschappijen (SHM), sociale verhuurkantoren (SVK), woonwinkels, Provincie West-Vlaanderen, WVI
- workshop Tertiaire sector (07-03-2016)
 - stakeholders: UNIZO, Vlaams netwerk van ondernemingen vzw (Voka), Provinciale Ontwikkelingsmaatschappij West-Vlaanderen (POM West-Vlaanderen), Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO)

Als uitbreiding op de workshop mobiliteit werd door WVI op 4 februari 2016 een infosessie rond autodelen ingericht. Het volledige aanbod en de verschillende mogelijkheden werden hierbij toegelicht door Autodelen.net en WVI.

Naast de workshops organiseert WVI in samenwerking met de provincie en Leiedal een aantal keer per jaar een kennisplatform over het thema klimaat voor bevoegde schepenen en betrokken ambtenaren. Bedoeling is op dit

platform concrete voorbeelden toe te lichten, technisch dieper in te gaan op de materie en vernieuwende items aan te brengen. Een projectbezoek hoort eveneens tot de mogelijkheden.

WVI zal ook bij de uitvoer van het actieplan een actieve rol opnemen (zie volgend punt).

figuur 1: externe ondersteuning door partnerschap

4.3 participatieve aanpak voor externe doelgroepen

Bij de opmaak van het SEAP konden de verschillende gemeentelijke doelgroepen mee nadenken over mogelijke acties binnen het SEAP en de toekomstige klimaatvisie van de groep van steden en gemeenten 'Lokaal Klimaatbeleid Noord-West-Vlaanderen' verder mee bepalen. De groep van gemeenten konden op die manier ook de voorgestelde acties aftoetsen op hun draagvlak.

Concreet werden voor de MINA-raden avonden ingericht in samenwerking met WVI:

- toelichting aan en participatie vanuit de adviesraden van Blankenberge, Zuienkerke en Jabbeke op 3 maart 2016 te Zuienkerke
- toelichting aan en participatie vanuit de adviesraden van Beernem, Damme en Knokke-Heist op 8 maart 2016 te Damme

- toelichting aan en participatie vanuit de adviesraden van Oostkamp, Torhout en Zedelgem op 10 maart 2016 te Zedelgem

De opmaak van het duurzaam energieactieplan laat elke stad/gemeente toe eigen accenten te leggen inzake het opzetten van participatie. Volgende aanvullende activiteiten vond plaats:

- Beernem:
 - De groep 'Klimaatactie Beernem' wil de inwoners in Beernem verbinden om samen aan een duurzame gemeente te bouwen waar het goed is om te leven, voor iedereen, nu en in de toekomst.
 - Naar aanleiding van de klimaatconferentie in Parijs (COP 21) werden de inwoners van Beernem door de groep bevestigd naar hun klimaatwensen voor Beernem. Dit resulteerde in '149 klimaatwensen van de Beernemmers' die werden overhandigd aan de schepenen van milieu Claudio Saelens. Deze klimaatwensen werden door de schepenen en bevoegde ambtenaar meegenomen in het proces. De wensen werden overwogen als mogelijke acties binnen het Burgemeestersconvenant en voorgelegd aan het CBS. Weerhouden acties die passen binnen de thema's van het convenant zijn in het SEAP opgenomen.
- Oostkamp:
 - Om tot effectieve en gedragen resultaten te komen vanuit de inwoners wordt met hen een participatietraject klimaat opgezet onder externe begeleiding van een gespecialiseerd bureau (Levuur). De nulmeting toonde immers aan dat de voorbeeldfunctie van de gemeente niet voldoende is om aan de vereiste 20% CO₂-reductie tegen 2020 te komen. Alle inwoners van de gemeente dienen mee te stappen in het verhaal.
 - Dit traject laat toe om de verschillende stakeholders en betrokkenen te verbinden en vanuit gezamenlijke grond te werken aan een gemeenschappelijk doel. Er wordt gewerkt met verschillende formules bv. het organiseren van een droomavond waar de krijtlijnen werden uitgetekend om concrete acties vanuit de inwoners te formuleren rond de thema's mobiliteit, wonen en ontmoeting.
 - Er wordt eveneens een visienota geschreven over Oostkamp in het jaar 2030 rond 3 pijlers: verbondenheid, de omgeving en klimaat. Voor deze nota wordt input gevraagd vanuit ruimtelijke expertengroepen en inwoners.
- Zedelgem:
 - Om inbreng in het SEAP te verkrijgen vanuit de inwoners werd in de infokrant een toelichting over het Burgemeestersconvenant geplaatst, alsook een oproep tot voorstellen voor acties. De input werd digitaal verzameld. Concrete actievoorstellen werden niet aangeleverd.

5 uitvoering van het duurzaam energieactieplan

5.1 uitwerking van de acties

De voorstellen voor acties die volgden uit de verschillende workshops en het participatieproces werden besproken met de groep van steden en gemeenten. De groep maakte een selectie van de voorgestelde acties op basis van het draagvlak voor de actie, de efficiëntie waarmee de actie een CO₂-reductie realiseert en de mate waarin de actie een oplossing biedt voor een grensoverschrijdend probleem.

De weerhouden acties werden vervolgens ter goedkeuring voorgelegd aan de colleges van burgemeester en schepenen. Aan deze acties wordt in het actieplan steeds een indicatie van de door de actie te bekomen CO₂-reductie, de verantwoordelijke uitvoerder(s) en de geschatte timing gekoppeld.

Als territoriaal coördinator wenst WVI de steden en gemeenten te begeleiden voor het uitwerken van enkele regionale acties. De acties die door WVI zullen begeleid worden zijn:

- afstemmen van het doven van de openbare verlichting in de Brugse regio. Deze actie wordt opgevolgd door WVI via het Burgemeestersoverleg van de regio.
 - aanwerven van een intergemeentelijke energiecoach, waarbij Zedelgem, Woonwinkel BDOZ en WVI samen de actie trekken.
 - het Europees project See2Do! (verbeteren van de energie-efficiëntie van bestaande gebouwen door renovatie stimuleren, promoten en ondersteunen). WVI is partner in het project, Oostkamp is co-financierder.
 - burgerparticipatie stimuleren inzake renovatie. Deze actie is gestoeld op de burgerparticipatie en -activatie die meegenomen is in het Europees project See2Do!. Ervaringsuitwisseling en kennisdeling kan voor alle gemeenten via de gebruikersgroep.
 - Testkaravaan voor een deel van de steden en gemeenten, waarbij de provincie West-Vlaanderen en WVI de actie samen trekken.
 - aanwerven van een intergemeentelijk energie-adviseur voor bedrijven. In dit kader zoekt WVI Europese middelen.
 - organiseren van een roadshow waarbij diverse bedrijven binnen de regio bezocht worden.
- Daarnaast blijft WVI nieuwe Europese projectmogelijkheden opvolgen en uitwerken.

5.2 financieel luik

De komende jaren zijn extra financiële inspanningen nodig om de ambities en doelstellingen uit het duurzaam energieactieplan te verwezenlijken. Het budget bestaat uit:

- middelen voor personeel (gemeentelijk en intergemeentelijk) voor de coördinatie en/of uitvoering van de acties
- mogelijkheden via personeel van de ondersteunende partners voor de coördinatie en/of uitvoering van de acties (bvb. distributienetbeheerders)

- bestaand budget dat al wordt ingezet voor het beleid inzake klimaat en energie
- bijkomend budget dat vrijgemaakt wordt voor het beleid inzake klimaat en energie
- herinvesterings van het vrijgekomen budget door de realisatie van quick wins via acties kaderend binnen het Burgemeestersconvenant.
- externe subsidiemogelijkheden of financiële structuren:
 - Europese subsidieprogramma's
 - Federale subsidies
 - Vlaamse subsidieprogramma's
 - Energy Performance Contracting (EPC)
 - Crowdfunding
 - ...

Voor alle gemeenten in Vlaanderen is de Beleids- en beheerscyclus (BBC) het instrument om het beleid te plannen, de financiële vertaling ervan te maken, bewaken en registeren en om het gevoerde beleid te evalueren en erover te rapporteren. Iedere gemeenteraad keurt de meerjarenplanning, de wijziging(en) eraan en de jaarrekeningen goed. Het is dan ook op die manier dat iedere stad en gemeente binnen de groep Lokaal Klimaatbeleid Noord-West-Vlaanderen de budgetten voor de acties binnen dit actieplan goedkeurt of zal goedkeuren.

De Europese commissie wenst zicht te krijgen op de financiële begroting voor de acties in het SEAP. Deze gegevens worden hen overgemaakt via het door de commissie opgestelde sjabloon waarmee dit actieplan ingediend wordt. In het sjabloon worden de cumulatieve cijfers voor alle steden en gemeenten binnen deze groep weergegeven, zodat geen individuele budgetten meer te herkennen zijn. Volgende aspecten gaven invulling aan het financieel luik:

- Het meerjarenplan van iedere stad/gemeente vormde de basisinput om het financieel aspect van de acties in te vullen. Het betreft hierbij de budgettering voor de acties die tot 2015 gekend en opgenomen waren in het meerjarenplan (met bijhorende wijzigingen).
- Daarnaast werden ook specifiekere gegevens vanuit de steden en gemeenten doorgegeven, om de raming te vervolledigen.
- Er werd een inschatting gemaakt van de inzet van personeel om de lopende acties, sensibilisatieacties en bijkomende acties in eigen beheer op te nemen. De kost is gebaseerd op de loonkost.
- Nieuwe acties die gemeenten naar aanleiding van het SEAP opnemen, worden afzonderlijk begroot bij het uitwerken van de acties. De uitgaven ervoor dienen door elke gemeente goedgekeurd te worden in het beslissingsproces over het effectief uitrollen van deze acties.

In het plan is ervan uitgegaan dat heel wat acties door het bestaande personeel zullen opgenomen worden. Er zijn daarbij meerdere beleidsdomeinen betrokken. Vanuit de dienst milieu/duurzaamheid worden traditioneel gezien de acties opgenomen die kaderen binnen duurzaamheid en dit voor alle thema's uit het Burgemeestersconvenant.

Daarnaast is de dienst mobiliteit verantwoordelijk voor het uitwerken van aspecten zoals het beleid voor de zwakke weggebruiker, het openbaar vervoer, integreren van deelsystemen zoals deelfietsen/deelauto's, uittekenen van het mobiliteitsplan,... De technische dienst is dan weer verantwoordelijk voor het eigen patrimonium, de opvolging van uitvoeringsprojecten,... Voor iedere dienst is een tijdsbesteding geraamd, wat hieronder schematisch weergegeven wordt:

tabel 1: aannames inzake personeelsinzet

	dienst milieu en/of duurzaamheid	dienst mobiliteit	technische dienst (gebouwenbeheer, infrastructuur)
personeelsinzet voor een standaardgemeente ($\leq 15\,000$ inwoners)	1/2 VTE	1/5 VTE	1/10 VTE
personeelsinzet voor een grote gemeente/stad ($> 15\,000$ inwoners)	1 VTE	1/2 VTE	1/5 VTE

VTE = Voltijds equivalent

1 CO₂-uitstoot in de regio 'Lokaal Klimaatbeleid Noord-West-Vlaanderen' in het jaar 2011

Als indicator voor de duurzaamheid van het energieverbruik wordt de CO₂-uitstoot gebruikt. De CO₂-uitstoot geeft immers een indicatie van de hoeveelheid energieverbruik en van de aangewende hoeveelheid hernieuwbare energie. Een lagere CO₂-uitstoot wijst op een lager energieverbruik en/of een hogere energie-efficiëntie en/of een hoger aandeel hernieuwbare energie in het totale energieverbruik.

Door het Burgemeestersconvenant in groep te ondertekenen onder de vorm van verregaande samenwerking (optie 2) engageren de verschillende steden en gemeenten zich om de CO₂-uitstoot op het gezamenlijk grondgebied met 20% te verminderen tegenover het referentiejaar 2011.

Om de CO₂-uitstoot van het referentiejaar 2011 van de verschillende sectoren in kaart te brengen, werd gebruik gemaakt van de Excel-tool opgesteld door VITO in opdracht van de Vlaamse overheid.

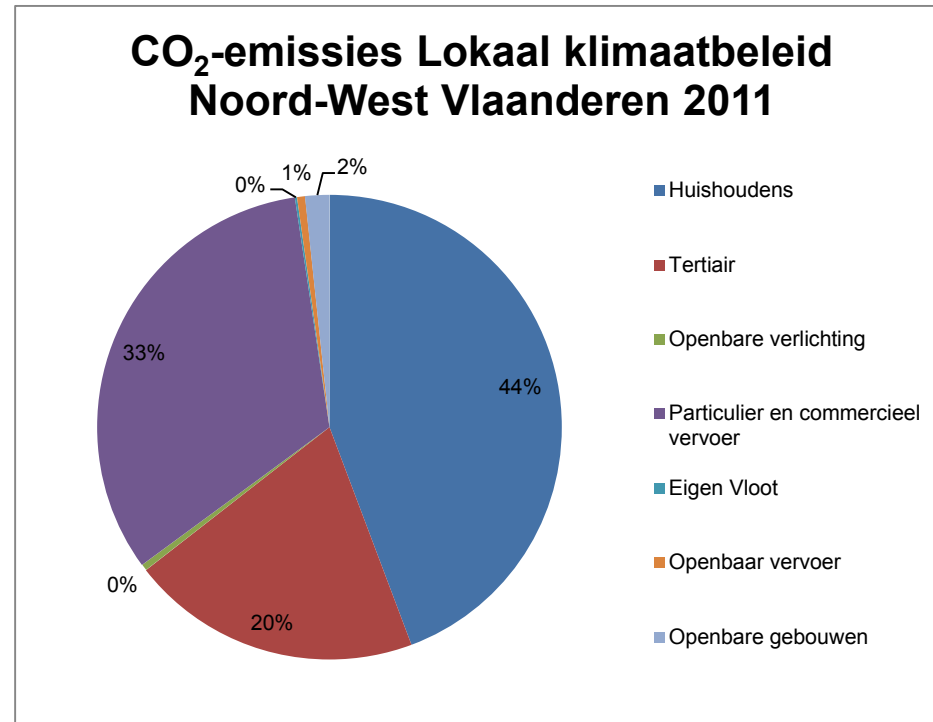
In het duurzaam energieactieplan zijn volgende sectoren meegenomen:

- gebouwen met inbegrip van installaties en voorzieningen voor zowel de residentiële sector, de tertiaire sector als het patrimonium van de steden en gemeenten
- mobiliteit met name particulier en commercieel vervoer, openbaar vervoer en gemeentelijke vloot. Hierbij worden de snelwegen buiten beschouwing gelaten.
- gemeentelijke openbare verlichting
- lokale energieproductie (elektriciteit en warmte/koude)

De sectoren landbouw en industrie werden niet meegenomen aangezien ze geen verplichte sectoren vormen binnen het Burgemeestersconvenant. Vanuit Europa wordt gesteld dat deze sectoren moeilijker te bereiken zijn door de lokale besturen. Bijgevolg dienen deze sectoren alleen te worden meegenomen wanneer het lokale bestuur effectief actie plant en invloed heeft op deze sectoren.

Natuur wordt niet meegenomen binnen het Burgemeestersconvenant. Dit convenant focust zich op klimaatmitigatie. Natuur wordt echter beschouwd als een klimaatadaptatiemaatregel.

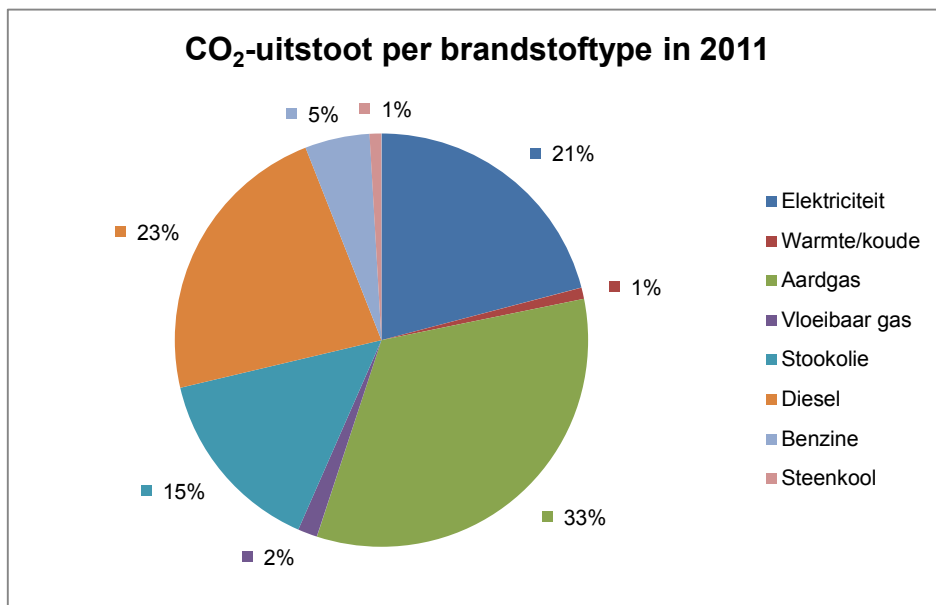
De keuze om deze sectoren niet mee te nemen binnen het Burgemeestersconvenant belet echter niet dat er concrete acties rond landbouw, natuur en industrie worden genomen.

figuur 2: verdeling van de CO₂-uitstoot over de verschillende sectoren in het referentiejaar 2011

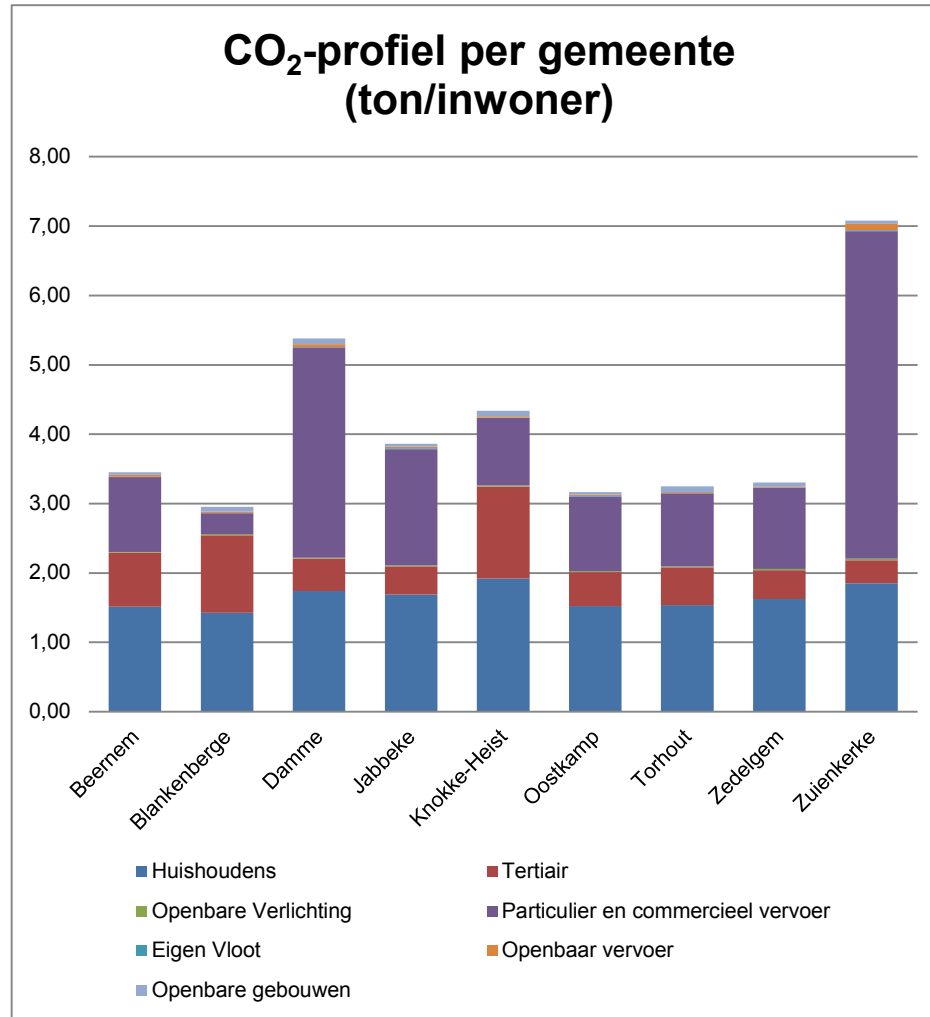
De huishoudens zijn met 44% verantwoordelijk voor het grootste deel van de CO₂-uitstoot. Andere belangrijke sectoren zijn het particulier en commercieel (33%) vervoer en de tertiaire sector (20%).

Om tot 20% CO₂-reductie te komen, zal voornamelijk op deze sectoren ingezet moeten worden.

figuur 3: CO₂-uitstoot per brandstoftype in het referentiejaar 2011

Elektriciteit is verantwoordelijk voor iets meer dan 1/5de van de CO₂-uitstoot (21%). Aardgas en stookolie, gebruikt voor de verwarming van gebouwen, zijn samen goed voor bijna de helft van de uitstoot (48%). Diesel en benzine gebruikt voor transport zijn goed voor 28% van de CO₂-uitstoot.

figuur 4: CO₂-uitstoot uitgedrukt in ton/inwoner per gemeente met weergave van het aandeel van de verschillende sectoren per gemeente.

Iedere stad of gemeente heeft een verschillend CO₂-profiel, veroorzaakt vanuit de eigenheid van elke stad/gemeente. De verschillen kennen diverse oorzaken en variëren in grootte-orde.

In Beernem valt het groter aandeel uitstoot uit de tertiaire sector op. Dit is te verklaren door de sterk vertegenwoordigde zorgsector binnen de gemeente. Kustgemeenten kennen eveneens een grote uitstoot vanuit de tertiaire sector. Daar waar het in West-Vlaanderen gemiddeld om 10-15% uitstoot door deze sector gaat, kan dit bij kustgemeenten oplopen tot 40% aandeel. Dit is gelinkt aan de activiteiten binnen de toeristische sector. Het grote aandeel uitstoot vanuit het commercieel en particulier vervoer in Zuienkerke is te verklaren door enerzijds het grote grondgebied en de aanwezigheid van twee gewestwegen en anderzijds het relatief beperkt aantal inwoners. Ook in Damme is er een groter aandeel uitstoot vanuit het commercieel en particulier vervoer, vooral te wijten aan de uitgestrektheid van het grondgebied en de aanwezigheid van de expresweg van Antwerpen - Kust (N49).

2 CO₂-uitstoot in de regio 'Lokaal Klimaatbeleid Noord-West-Vlaanderen' in het jaar 2020 zonder bijkomende maatregelen

In onderstaande tabel kan de evolutie in de CO₂-uitstoot teruggevonden worden in het geval er geen bijkomende actie door de lokale overheden wordt ondernomen. Dit is het zogeheten BAU-scenario, of Business as usual-scenario. Dergelijk scenario kan berekend worden met de tools die VITO opstelde in opdracht van de Vlaamse overheid (departement LNE) zijnde de nulmetingstool en de maatregelentool.

In de maatregelentool worden een aantal aannames gemaakt over autonome evoluties (waarop lokale overheden geen impact hebben) en de impact van het Europese beleid (verplicht op te nemen door overheden) om de toekomstige emissies in het jaar 2020 in te schatten.

De tool doet geen aannames over de evolutie in CO₂-uitstoot van de eigen organisatie, openbare verlichting en openbaar vervoer. Volgens het gehanteerde model door de tool is het energieverbruik voor deze thema's in 2020 bijgevolg gelijk aan het energieverbruik in 2011.

Er wordt in het BAU-scenario verwacht dat binnen de regio Lokaal Klimaatbeleid Noord-West-Vlaanderen de CO₂-uitstoot afkomstig van de huishoudens zal stijgen. De totale uitstoot uit de tertiaire sector wordt verwacht te dalen. Binnen de sector particulier en commercieel vervoer wordt in het BAU-scenario aangegeven dat er 20% daling zal zijn. Dergelijke sterke daling zonder bijkomende acties lijkt geen realistische aanname. Het BAU-scenario kan hierdoor niet gebruikt worden voor dit thema, doch de instrumenten om een realistische aanname te doen zijn niet voorhanden. Om die reden is beslist in het actieplan uit te gaan van een ongewijzigde situatie tegen 2020.

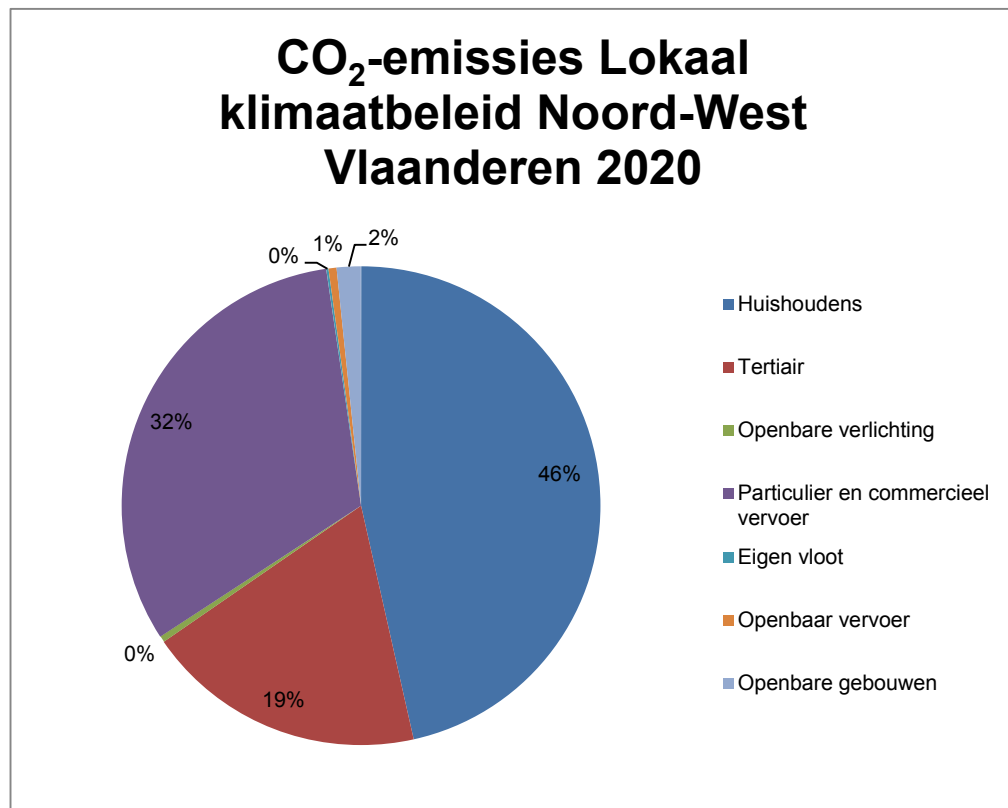
Door rekening te houden met deze elementen, wordt in het BAU-scenario in totaliteit een stijging van 3% in CO₂-uitstoot verwacht.

tabel 2: evolutie CO₂-uitstoot per sector (2011-2020) in ton wanneer er geen actie wordt ondernomen

sector	CO ₂ -uitstoot 2011 (ton)	CO ₂ -uitstoot 2020 (ton)	procentueel verschil
wonen	266 513	287 083	+ 8%
tertiaire sector	121 659	116 916	- 4%
openbare verlichting	2 633	2 633	0%
particulier en commercieel vervoer	196 891	196 891	0%
eigen vloot	930	930	0%
openbaar vervoer	3 348	3 348	0%
openbare gebouwen	10 093	10 093	0%
totaal	602 067	617 894	+ 3%

Maken we in het BAU-scenario de vergelijken tussen het procentueel aandeel van iedere sector, dan stijgt het aandeel van de huishoudens in de CO₂-uitstoot van 44% naar 46%. Het aandeel van de tertiaire sector daalt van 20% naar 19%.

CO₂-emissies Lokaal klimaatbeleid Noord-West Vlaanderen 2020

figuur 5: aandeel CO₂-uitstoot per sector in het jaar 2020

In dit SEAP is rekening gehouden met de evoluties die binnen het BAU-scenario worden voorspeld tegen 2020. Concreet betekent dit dat ook de extra uitstoot van 3% tegen 2020 meegenomen wordt in het actieplan. Enkel op die manier kan effectief 20% bespaard worden t.o.v. de cijfers van 2011.

DOELSTELLINGEN

1 nagestreefde reductie

Het doel van het duurzaam energieactieplan van de groep van steden en gemeenten 'Lokaal Klimaatbeleid Noord-West-Vlaanderen' is om op het gehele grondgebied minstens 20% CO₂ te besparen.

Deze CO₂-reductie van 20% wordt gerealiseerd over de verschillende meegenomen thema's heen.

Concreet houdt dit in dat de finale CO₂-uitstoot in 2020 niet meer dan 481654 ton mag bedragen, wat 120413 ton minder is dan in 2011.

De resultaten van het BAU-scenario gaven aan dat in 2020 3% meer CO₂ zal worden uitgestoten dan in 2011 wanneer er geen actie wordt ondernomen. De totale CO₂-uitstoot op het grondgebied zou in dat geval 617894 ton bedragen. Opdat de CO₂-uitstoot in het jaar 2020 niet meer dan 481654 ton zal bedragen, dient er dus een CO₂-reductie van 136240 ton te gebeuren, wat 22% is ten opzichte van het BAU-scenario of 23% t.o.v. 2011.

2 algemene uitgangspunten

Bij de opmaak en de uitvoer van het duurzaam energieactieplan hanteert de groep 'Lokaal Klimaatbeleid Noord-West-Vlaanderen' enkele belangrijke principes:

1. de voorbeeldfunctie van de steden en gemeenten
De steden en gemeenten geven het goede voorbeeld inzake CO₂-reductie door binnen de eigen organisatie een CO₂-reductie van minstens 20% voorop te stellen.
Deze CO₂-reductie wordt bekomen binnen het eigen patrimonium, de eigen vloot en de gemeentelijke openbare verlichting.
Hiervoor dient energie als thema steeds te worden meegenomen bij bvb. planning, advies, aankopen, verkopen, uitvoer,...
2. participatie
Bij de opmaak en uitvoer van het duurzaam energieactieplan worden burgers, organisaties, verschillende kennisinstellingen, bedrijven,... betrokken.
3. het duurzaam energieactieplan is dynamisch en integraal
Het energieactieplan richt zich op verschillende werkvelden en is op die manier een integraal plan. Hierdoor is integratie van dit plan binnen de verschillende beleidsdomeinen noodzakelijk.

Het energieactieplan is dynamisch. Aangezien de kennis over het klimaat steeds toeneemt en de technologische evolutie inzake nieuwe technieken en technologieën steeds nieuwe mogelijkheden biedt, kan het actieplan steeds aangepast worden. Het duurzaam energieactieplan is geen vaststaand gegeven.

4. acties in de kijker

Binnen het duurzaam energieactieplan zijn heel wat acties opgenomen. Per thema worden er een aantal uitgelicht als 'Acties in de kijker' en worden ze kort toegelicht.

Deze acties zijn kenmerkend voor het gekozen beleid en brengen een aantal mooie acties, soms met een groot reductiepotentieel, onder de aandacht.

3 cijfers per thema

In onderstaande tabel (tabel 3), kan de door de opgenomen acties gerealiseerde CO₂-reductie in ton per thema worden teruggevonden.

De totale CO₂-reductie bedraagt 139863 ton. Dit betekent een CO₂-reductie van 23% ten opzichte van 2011 en een CO₂-reductie van 23% ten opzichte van 2020, verkregen binnen het BAU-scenario.

De grootste CO₂-reducties worden gerealiseerd binnen de huishoudens en de mobiliteit met respectievelijk 91352 en 20793 ton. Er dient opgemerkt te worden dat in het thema mobiliteit zowel het particulier- en commercieel vervoer als het openbaar vervoer zit.

De uitstoot veroorzaakt door de lokale energieproductie wordt op 0 gezet in 2011 en het BAU-scenario in 2020. Deze lokale energieproductie staat voor de hernieuwbare energieproductie op het grondgebied en heeft geen eigen aandeel in CO₂-uitstoot. Door het plaatsen van bijkomende hernieuwbare energie-installaties op het grondgebied kan een CO₂-reductie van 11582 ton bekomen worden, dit doordat er een lagere CO₂-uitstoot is door het minder gebruiken van fossiele brandstoffen.

tabel 3: overzicht CO₂-uitstoot in 2011 en 2020 in ton en de gerealiseerde CO₂-reductie door de acties binnen het SEAP

sector	CO ₂ -uitstoot 2011	CO ₂ -uitstoot 2020	CO ₂ -reductie
lokale energieproductie	0	0	11 582
wonen	266 513	287 083	91 352
tertiair	121 659	116 916	13 407
mobiliteit	200 239	200 239	20 793
openbare verlichting	2 663	2 633	524
eigen gebouwen	10 093	10 093	2 019
eigen vloot	930	930	186
totaal	602 067	617 894	139 863

1 gemeente als organisatie

1.1 doelstelling

Gemeenten en steden die het Burgemeestersconvenant ondertekenen, hebben zoals eerder gesteld een belangrijke voorbeeldfunctie.

Om die reden willen alle deelnemers aan de groep Lokaal Klimaatbeleid Noord-West-Vlaanderen inzetten op alle aspecten van hun eigen werking. Het gaat over de eigen gebouwen, de gemeentelijke openbare verlichting en het eigen wagenpark. Op elk van deze aspecten is de doelstelling 20% minder CO₂-uit te stoten.

De totale CO₂-reductie die binnen de gemeente als organisatie bekomen wordt, wordt geraamd op 2729 ton. Deze CO₂-reductie bestaat uit:

- 2019 ton CO₂-reductie of 20% ten opzichte van het BAU-scenario voor de eigen gebouwen;
- 186 ton CO₂-reductie of 20% ten opzichte van het BAU-scenario voor de eigen vloot;
- 524 ton CO₂-reductie of 20% ten opzichte van het BAU-scenario voor de gemeentelijke openbare verlichting.

1.2 acties in de kijker

De gemeenten en steden binnen de groep stellen de aanpak van hun eigen gebouwenpatrimonium voorop. Ze streven naar gebouwen die performanter worden op vlak van energie. Alle deelnemers zetten daarom in op planadvies bij renovatie- en nieuwbouwprojecten. Dit advies kan door de distributienetbeheerder, de provincie of een studiebureau verstrekt worden. Nagenoeg alle steden en gemeenten zullen bij nieuwbouw alvast sneller naar de BEN-norm streven dan wettelijk verplicht.

Daarnaast willen de steden en gemeenten inzetten op hernieuwbare energie. Iedere deelnemer heeft reeds zonnepanelen op één of meerdere gemeentelijke gebouwen geplaatst, ook zonneboilers zijn goed vertegenwoordigd.

Op vlak van openbare verlichting hebben de steden en gemeenten een unieke aanpak binnen de provincie. Ze streven naar het afstemmen van het regime tot doven via een intergemeentelijke visie openbare verlichting op het niveau van het burgemeestersoverleg. Op die manier is er uniformiteit binnen de regio. Dit houdt ook in dat er afstemming moet zijn tussen de beide distributienetbeheerders die actief zijn in de regio alsook alle wegbeheerders die instaan voor openbare verlichting langs de wegen.

Voor het eigen wagenpark worden milieuvriendelijke voertuigen uitgetest en aangekocht. De elektrische wagen is het meest ingeburgerd. Er gingen tests door/er zijn tests lopende met dergelijke wagens in Beernem, Damme, Knokke-Heist, Oostkamp, Torhout, Zedelgem en Zuienkerke. Heel wat steden en gemeenten hebben reeds een dergelijk

voertuig/dergelijke voertuigen aangeschaft of plannen het, zijnde Blankenberge, Damme, Jabbeke, Knokke-Heist en Torhout. Daarnaast groeit de aandacht in de regio voor het rijden op aardgas onder druk (CNG). Jabbeke, Oostkamp en Zedelgem doen het reeds, actie wordt gepland in Beernem, Blankenberge, Knokke-Heist, Torhout en Zedelgem.

Op vlak van alternatieve vervoersmiddelen voor woon-werkverkeer zetten een aantal gemeenten in op de provinciale actie Testkaravaan. Torhout en Zedelgem nemen op eigen initiatief deel. Zuienkerke, Jabbeke en Blankenberge overwegen de deelname in groep, samen met De Haan, Ichtegem en Oudenburg. Met de actie kunnen gemeentelijke personeelsleden een aantal weken alternatieven voor de wagen uittesten zoals elektrische fietsen, bakfietsen, de bus,...

1.3 regionale acties

actie	CO ₂ -reductie impact	deelnemende steden en gemeenten	trekker van de actie	CO ₂ -reductie (ton)
1. afstemmen van het doven van de openbare verlichting in de Brugse regio	A	alle steden/gemeenten van de groep 'Lokaal klimaatbeleid Noord-West-Vlaanderen'	WVI – coördinator Burgemeestersconferentie	zit vervat in reductie 'doven'

A-actie	actie met een <u>grote</u> impact op de CO ₂ -reductie
B-actie	actie met een <u>matige</u> impact op de CO ₂ -reductie
C-actie	actie met een <u>beperkte</u> impact op de CO ₂ -reductie

BEE	Beernem
BLA	Blankenberge
DAM	Damme
JAB	Jabbeke
KH	Knokke-Heist

OOS	Oostkamp
TOR	Torhout
ZED	Zedelgem
ZUI	Zuienkerke

	lopende actie
	nieuwe actie
	lopende actie met nieuwe elementen
	afgeronde actie

1.4 individuele acties

GEMEENTE ALS ORGANISATIE: OPENBARE GEBOUWEN/TERREINEN														
actie	CO ₂ -reductie impact	verantwoordelijke actie	partners	termijn (KT, MT, LT)	wordt opgenomen als actie								CO ₂ -reductie	
					BEE	BLA	DAM	JAB	KH	OOS	TOR	ZED		ZUI
TOTALE REDUCTIE BINNEN DIT THEMA										2019				
1. grondige of gedeeltelijke renovaties														
• inzetten op verregaande renovatie van de openbare gebouwen	A	stad/gemeente		MT										
• opleggen normen voor renovatie openbare gebouwen	A	stad/gemeente		KT										
• planadvies bij renovatie	B	stad/gemeente	BAS, DNB, studiebureau KH: Ingenium, Arch & Teco	KT, MT										
• Energy Performance Contracting	A	stad/gemeente	DNB	MT, LT										
• aanbrengen isolatie	B	stad/gemeente		MT										
• hoogrendementsbeglazing	B	stad/gemeente		MT										
• efficiëntere ventilatie- en verwarmingssystemen	B	stad/gemeente		MT										
• zuinige verlichtingsinstallaties	B	stad/gemeente		MT										
• daglichttoetreding	B	stad/gemeente		MT										
• installeren van deurpompen	B	stad/gemeente		KT, MT										
• installeren van dubbele deuren om een sas-effect te bekomen	B	stad/gemeente		MT										
• relighting: studie en uitvoer	B	stad/gemeente	DNB DAM: Philips	MT										
2. energiezuinige, energieneutrale of passieve nieuwe gebouwen														
2.1 planadvies bij nieuwbouw	B	stad/gemeente	BAS, DNB, studiebureaus KH: Ingenium	KT, MT										

GEMEENTE ALS ORGANISATIE: OPENBARE GEBOUWEN/TERREINEN														
actie	CO ₂ -reductie impact	verantwoordelijke actie	partners	termijn (KT, MT, LT)	wordt opgenomen als actie								CO ₂ -reductie	
					BEE	BLA	DAM	JAB	KH	OOS	TOR	ZED		ZUI
2.2 opleggen normen voor nieuwbouw	B	stad/gemeente		KT										
• vervroegd opleggen BEN norm	A	stad/gemeente		KT										
• 20% beter doen dan de geldende norm	B	stad/gemeente		KT										
2.3 Energy Performance Contracting	A	stad/gemeente	DNB	MT, LT										
3. efficiënter gebruik van gebouwen	B	stad/gemeente		KT										
• doorlichten aantal gebouwen met de bezettingsgraad														
4. investeren in hernieuwbare energie														
• zonnepanelen														
◦ uitvoeren haalbaarheidsonderzoek voor het plaatsen van PV op openbare gebouwen	B	stad/gemeente		KT										
◦ plaatsen van PV	A	stad/gemeente		MT										
• warmtepompen	A	stad/gemeente		MT										
• zonneboilers														
◦ uitvoeren haalbaarheidsonderzoek voor het plaatsen van zonneboilers op openbare gebouwen	B	stad/gemeente		KT										
◦ plaatsen van zonneboilers	A	stad/gemeente		MT										
• benutten (rest)warmte														
◦ Afzonderlijke installatie	A	stad/gemeente		MT, LT										
• WKK	A	stad/gemeente		MT										
• betonkernactivering	A	stad/gemeente		MT										
5. aankopen groene stroom														
• aankopen van 100% groene stroom	A	stad/gemeente		KT, MT										
• bij herziening van het contract het percentage eventueel gefaseerd optrekken naar 100%	B	stad/gemeente		KT, MT										

GEMEENTE ALS ORGANISATIE: OPENBARE GEBOUWEN/TERREINEN													
actie	CO ₂ -reductie impact	verantwoordelijke actie	partners	termijn (KT, MT, LT)	wordt opgenomen als actie								CO ₂ -reductie
					BEE	BLA	DAM	JAB	KH	OOS	TOR	ZED	
<ul style="list-style-type: none"> aankopen van echte groene stroom voor het aandeel dat groen aangekocht wordt 	C	stad/gemeente		KT, MT									
<ul style="list-style-type: none"> aankopen van echte groene stroom voor alle stroomverbruik 	C	stad/gemeente		KT, MT									
6. gebouwenmanagement													
6.1 monitoring en analyse energieverbruik													
<ul style="list-style-type: none"> alleen voor de grootste gebouwen 	B	stad/gemeente	DNB TOR: Cenergie	KT									
<ul style="list-style-type: none"> extra gebouwen opnemen in de energieboekhouding (bv. In Comeet, Esight) 	B	stad/gemeente	DNB	KT, MT									
<ul style="list-style-type: none"> energieboekhouding voor ieder gebouw 	B	stad/gemeente	DNB	KT, MT									
<ul style="list-style-type: none"> toepassen digitale meters/slimme meters 	C	stad/gemeente		KT, MT									
6.2 actie vanuit resultaten energieboekhouding naar gebouwbeheerder													
6.3 screening energieprestaties (bv. energieaudit Eandis)													
6.4 actieplan/Energiezorgplan (bv. Energiezorgplan Eandis)													
6.5 onderhoud verwarmings- en verluchtingssystemen													
<ul style="list-style-type: none"> systemen bijstellen 													
<ul style="list-style-type: none"> planning onderhoud 													
6.6 automatisering (licht, temperatuur,...)													
6.7 uitwerken intern milieuzorgsysteem (ruimte voor thema energie)													
<ul style="list-style-type: none"> aanstellen energieverantwoordelijke (mogelijk per gebouw) 													
6.8 beroep doen op (water)maatschappijen (bv Farys, Cofely) voor beheer sportinfrastructuur													
	A	stad/gemeente	Farys, Cofely	KT									

GEMEENTE ALS ORGANISATIE: OPENBARE GEBOUWEN/TERREINEN

actie	CO ₂ -reductie impact	verantwoordelijke actie	partners	termijn (KT, MT, LT)	wordt opgenomen als actie									CO ₂ -reductie
					BEE	BLA	DAM	JAB	KH	OOS	TOR	ZED	ZUI	
7. gedragsverandering personeel en gebruikers														
7.1 het gebruik van dubbele computerschermen door de personeelsleden aan banden leggen	C	stad/gemeente		KT										
7.2 sensibilisering	C			KT										
• Dikketruiendag		stad/gemeente	Departement LNE											
• energietips		stad/gemeente												
• gebouwtemperatuur met 1°C verminderen in de winter en met 1°C verhogen in de zomer		stad/gemeente												
• acties communiceren aan bezoekers en gebruikers		stad/gemeente												
• werkgroep of item op vast overlegmoment		stad/gemeente												
• deelname aan het energie-evenement		stad/gemeente												
• deelname aan de werkgroep REG van de provincie		stad/gemeente												
• sensibiliseren van gebruikers van openbare gebouwen over het verbruik dat ze er zelf realiseren		stad/gemeente												
• sensibiliseren van personeelsleden om groene stroom aan te kopen voor hun woning		stad/gemeente												
8. energie-efficiëntie opnemen in de bestekken bij aankoop	C	stad/gemeente		KT										
9. meenemen van duurzaamheid in bestekken	B	stad/gemeente		KT										

GEMEENTE ALS ORGANISATIE: EIGEN VLOOT														
actie	CO ₂ -reductie impact	verantwoorde-lijke actie	partners	termijn (KT, MT, LT)	wordt opgenomen als actie								CO ₂ -reductie	
					BEE	BLA	DAM	JAB	KH	OOS	TOR	ZED		ZUI
TOTALE REDUCTIE BINNEN DIT THEMA										186				
1. voorbeeldfunctie fietsverplaatsingen vanuit de gemeente														
• voorbeeldfunctie fietsgebruik college burgemeester en schepenen	C	stad/gemeente		KT	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
• fietsvergoeding voor gemeentepersoneel	B	stad/gemeente		MT	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
• (elektrische) fiets voor dienstverplaatsingen gemeentepersoneel, met inbegrip van goed fietsonderhoud en voorziening voor bagage (bv. fietsmand, fietstas)										■				
○ voorzien van dienstfietsen	B	stad/gemeente		MT	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
○ promoten van het gebruik van de dienstfietsen	C	stad/gemeente		KT	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
• delen van een bakfiets van de gemeente met de inwoners	B	stad/gemeente	TOR: Kringwinkel	MT						■				
• inzetten van wijkagenten op de fiets	B	stad/gemeente	Politie	MT	■	■		■	■	■	■	■	■	
2. voorbeeldfunctie verplaatsingen te voet vanuit de gemeente														
• stapvergoeding voor gemeentepersoneel	B	stad/gemeente		MT		■								
3. voorbeeldfunctie verplaatsingen openbaar vervoer door de gemeente														
• terugbetaling woon-werkverkeer openbaar vervoer voor gemeentepersoneel	B	stad/gemeente		MT	■	■	■		■	■	■	■	■	
• promoten openbaar vervoer voor verre werkverplaatsingen voor gemeentepersoneel	C	stad/gemeente		KT	■	■	■		■	■	■	■	■	

GEMEENTE ALS ORGANISATIE: EIGEN VLOOT

actie	CO ₂ -reductie impact	verantwoorde-lijke actie	partners	termijn (KT, MT, LT)	wordt opgenomen als actie									CO ₂ -reductie	
					BEE	BLA	DAM	JAB	KH	OOS	TOR	ZED	ZUI		
<ul style="list-style-type: none"> • Geven van een vorming inzake het gebruik van het openbaar vervoer aan de personeelsleden 	C	stad/gemeente		KT											
4. voorbeeldfunctie duurzame automobilititeit vanuit de gemeente															
4.1 vergroenen eigen gemeentelijk voertuigenpark	B	stad/gemeente													
<ul style="list-style-type: none"> • zuinigere wagens: ecoscore 	B	stad/gemeente		KT, MT											
<ul style="list-style-type: none"> • CNG-voertuigen 	B	stad/gemeente	DNB	KT, MT											
<ul style="list-style-type: none"> • elektrische voertuigen 		stad/gemeente													
<ul style="list-style-type: none"> ◦ aanschaf elektrische wagen 	B	stad/gemeente		KT, MT											
<ul style="list-style-type: none"> ◦ testen elektrische wagen 	C	stad/gemeente		KT											
<ul style="list-style-type: none"> ◦ uitvoeren van een boderonde met een elektrische wagen 	B	stad/gemeente		MT											
<ul style="list-style-type: none"> • gratis Mobiscan van de vloot (Eandis) 	C	stad/gemeente		MT											
<ul style="list-style-type: none"> • Mobiscan Provinciaal Mobiliteitspunt West-Vlaanderen (PMP) (zie eerder) 	C	stad/gemeente		MT											
<ul style="list-style-type: none"> • 'Track and trace' systeem voor eigen vloot 	C	stad/gemeente		MT											
4.2 carpooling: interne werking gemeente	B	stad/gemeente		KT											
4.3 opzetten interne periodieke bandenspanningscontrole:		stad/gemeente													
<ul style="list-style-type: none"> • voor eigen vloot 	B	stad/gemeente		KT											

GEMEENTE ALS ORGANISATIE: EIGEN VLOOT														
actie	CO ₂ -reductie impact	verantwoorde-lijke actie	partners	termijn (KT, MT, LT)	wordt opgenomen als actie								CO ₂ -reductie	
					BEE	BLA	DAM	JAB	KH	OOS	TOR	ZED		ZUI
• voor eigen personeel	B	stad/gemeente		MT										
4.5 aanbieden cursus ecodriving voor gemeentelijke personeelsleden	B	stad/gemeente		MT										

GEMEENTE ALS ORGANISATIE: OPENBARE VERLICHTING														
actie	CO ₂ -reductie impact	verantwoorde-lijke actie	partners	termijn (KT, MT, LT)	wordt opgenomen als actie								CO ₂ -reductie (ton)	
					BEE	BLA	DAM	JAB	KH	OOS	TOR	ZED		ZUI
TOTALE REDUCTIE BINNEN DIT THEMA												524		
1. inzetten op het verlichtingsbeleid														
1.1 kennisopbouw														
• gratis quickscan openbare verlichting (Eandis)	B/C	stad/gemeente	Eandis	MT										
• deelname aan West-Vlaams kennisplatform Openbare Verlichting	C	stad/gemeente		KT										
1.2 opmaak Actieplannen														
• intergemeentelijke visie Openbare Verlichting	B/C	stad/gemeente	WVI Burgemeestersconferentie	MT										
• gratis (regio)-masterplan openbare verlichting (Eandis)	B/C	stad/gemeente	Eandis	MT										

GEMEENTE ALS ORGANISATIE: OPENBARE VERLICHTING

actie	CO ₂ -reductie impact	verantwoorde-lijke actie	partners	termijn (KT, MT, LT)	wordt opgenomen als actie									CO ₂ -reductie (ton)
					BEE	BLA	DAM	JAB	KH	OOS	TOR	ZED	ZUI	
2. inzetten op de uitvoering van het verlichtingsbeleid														
• toepassen energiezuinige(re) technologieën														
◦ LED	A	stad/gemeente		MT, LT									21	
◦ andere technologie dan LED	B	stad/gemeente		MT										
◦ verlichting werkende o.b.v. sensoren	B	stad/gemeente		MT, LT										
◦ dimbare verlichting	B	stad/gemeente		MT, LT										
• minder/kwalitatiever verlichten van openbare gebouwen	B	stad/gemeente		MT, LT										
• werken aan functionele verlichting van het fietspad of de rijbaan. Het licht moet naar de grond gaan en niet naar boven.	C	stad/gemeente		MT										
• doven:													460	
◦ straatverlichting;	A	stad/gemeente		MT										
• monument-, sport- en sfeerverlichting	A	stad/gemeente		MT										
• dimmen	B	stad/gemeente		MT, LT									43	
• doordacht plaatsen nieuwe straatverlichting	B	stad/gemeente		KT										
• verwijderen overbodige straatverlichting	A	stad/gemeente		MT										
• energiezuinige feestverlichting	B	stad/gemeente		KT, MT										
3. inzetten op sensibilisering														
• Nacht van de Duisternis	C	Bond Beter Leefmilieu	DNB DAM: Natuurpunt	KT										
• Earth Hour	C	WWF	DNB DAM: Natuurpunt	KT										

2 wonen

2.1 doelstelling

Wonen is voor deze groep het belangrijkste thema qua uitstoot binnen het Burgemeestersconvenant. Het is daarnaast ook het thema bij uitstek waarover gemeenten en steden hun inwoners kunnen benaderen.

De totale CO₂-reductie die binnen de sector Wonen bekomen wordt, wordt geraamd op 91 352 ton of 32% ten opzichte van het BAU-scenario voor de huishoudens. De reductie kan op volgende manier verklaard worden:

- Door in te zetten op acties rond renovatie zal er 64 720 ton CO₂ gereduceerd worden. De groepsactie 'Energiecoach' zal daarin een 2265 ton CO₂-reductie opleveren.
Door deelname aan het Europese project See2Do!! bekomt Oostkamp een CO₂-reductie van 227 ton.
De Vlaamse Energielening zorgt voor een aandeel van 1 269 ton CO₂-reductie in de totale CO₂-reductie gerealiseerd binnen renovatie.
- Het inzetten op het stimuleren van energiezuinige nieuwbouwwoningen zorgt voor een CO₂-reductie van 21 ton.
- Het inzetten op PV op woningen levert een CO₂-reductie van 4 262 ton.
- Door in te zetten op gedragsveranderingen en rationeel energieverbruik kan 22 350 ton CO₂ bespaard worden.

2.2 acties in de kijker

Binnen de groep worden heel wat acties ondernomen om inwoners actief aan te zetten om te werken rond het thema energie.

Gezamenlijk wordt gewerkt aan het idee om een energiecoach voor de groep van steden en gemeenten aan te stellen. Bedoeling is via deze persoon inwoners actief te kunnen ondersteunen en begeleiden bij de energetische renovatie van hun woning. Het ontzorgen van de inwoners is de hoofddoelstelling. Er zal zowel naar de doe-het-zelvers gewerkt worden als naar de inwoners die de werken uitbesteden. Na ontwikkeling van het idee (via gezamenlijk overleg) zal het voorstel ter bespreking en goedkeuring voorgelegd worden aan alle besturen.

De gemeente Oostkamp heeft samen met de sociale huisvestingsmaatschappij Vivendo meegedaan aan een oproep 'duurzame wijkrenovatie'. De wijk Nieuwenhove werd geselecteerd en krijgt momenteel begeleiding door experts om tot een duurzame wijk te komen met aandacht voor ontmoetingsplaatsen en sociale cohesie.

Daarnaast wordt gewerkt aan participatie, een belangrijk aspect om de inwoners mee te krijgen om de woning op energetisch vlak aan te pakken. Dit kan via het Europees project See2Do!! dat goedgekeurd werd binnen het Interreg VA-programma Vlaanderen-Nederland. Een traject van informeren en begeleiden wordt daarbinnen gevolgd.

Oostkamp is co-financier, Blankenberge, Damme, Jabbeke, Knokke-Heist, Torhout en Zuienkerke zullen via de gebruikersgroep kennis kunnen delen.

Er worden ook andere pistes gevolgd om meer participatie te creëren, bvb. via het inschakelen van een gespecialiseerd studiebureau (Oostkamp). Ook Beernem, Jabbeke en Zedelgem willen in de toekomst werken aan participatie.

2.3 regionale acties

actie	CO ₂ -reductie impact	deelnemende steden en gemeenten	trekker van de actie	CO ₂ -reductie (ton)
<p>1. burgerparticipatie stimuleren inzake renovatie</p> <p>In het Europese project See2Do! is het aspect burgeractivatie- en participatie opgenomen, via het inschakelen van wat voorlopig "energiemeesters" heet.</p> <p>Ervaringsuitwisseling en kennisdeling met de andere gemeenten kan via de jaarlijkse gebruikersgroep die in het project voorzien wordt.</p> <p>De actie rond de energiemeesters wordt in het Europese project verder uitgewerkt met de 3 deelnemende gemeenten Kortemark, Lo-Reninge en Oostkamp.</p> <p>Gemeenten die niet in See2Do! zitten maar die wel interesse tonen om actief deel te nemen aan de gebruikersgroep of de werkvergaderingen met WVI om instrumenten uit te werken, kunnen deelnemen.</p>	A	BLA, DAM, JAB, KH, OOS, TOR, ZUI	WVI-klimaat	zit vervat in reductie 'renovatie'

actie	CO ₂ -reductie impact	deelnemende steden en gemeenten	trekker van de actie	CO ₂ -reductie (ton)
<p>2. energiecoach</p> <p>Er vond een eerste overleg plaats op 15/03/2016 om de krachtlijnen van de actie te definiëren met WVI, Woonwinkel BDOZ, ZED, BEE, DAM, KH, OOST, TOR en de Provincie.</p> <p>Uit dit overleg volgde volgende krachtlijnen</p> <ul style="list-style-type: none"> • project verruimd van isolatiecoach naar energiecoach; • focus op schil van woning en de technieken erbinen voor verwarming en ventilatie. • doelgroep: alle inwoners; met verdergaande begeleiding voor de sociale doelgroepen. • er zijn drie werkwijzen naargelang de doelgroep om de ontzorging op te zetten. <ul style="list-style-type: none"> • begeleiding van doe-het-zelvers, ook ter plaatse in eigen woning. Hiertoe behoort ook het organiseren van groepsaankopen. • begeleiding van inwoners die werken via een aannemer laten uitvoeren i.e. vragen van offertes... • begeleiding van sociale doelgroepen via sociale tewerkstellingsprojecten • afhankelijk van het succes van de energiecoach kan bijkomend een communicatiecampagne worden opgezet. • tijdsduur: 2017-2018 waarna evaluatie. • voorstel: Aanwerven van één halftijdse energiecoach voor Woonwinkel BDOZ met Torhout en één halftijdse energiecoach voor de andere gemeenten met als piste dit te doen via de woonwinkel van Knokke-Heist. 	A	BEE, BLA, DAM, JAB, KH, OOS, TOR, ZED, ZUI	WVI-klimaat Woonwinkel BDOZ ZED	2265 (zit vervat in reductie 'renovatie')

2.4 individuele acties

WONINGEN														
actie	CO ₂ -reductie impact	verantwoorde-lijke actie	partners	termijn (KT, MT, LT)	wordt opgenomen als actie								CO ₂ -reductie (ton)	
					BEE	BLA	DAM	JAB	KH	OOS	TOR	ZED		ZUI
TOTALE REDUCTIE BINNEN DIT THEMA											91 352			
inzetten op renovatie											64 720			
1. WoonWinkel of Woonpunt														
<ul style="list-style-type: none"> samenwerking met WoonWinkel of Woonpunt 	A	stad/gemeente	BEE, DAM, OOS, ZED, TOR: Woonwinkel BDOZ KH, TOR: Sociaal Huis, OCMW	KT, MT	■	■	■		■	■	■	■		
<ul style="list-style-type: none"> benaderen van de Woonwinkel om energie als belangrijkste doelstelling voorop te stellen tot 2021 	B	stad/gemeente	Woonwinkel	KT					■					
<ul style="list-style-type: none"> samenwerken tussen steden, gemeenten,... kennisdeling 	C	stad/gemeente	Woonwinkel intercommuna-les, provincie	KT	■	■	■	■	■	■		■	■	
3. huurwoningen														
<ul style="list-style-type: none"> inzetten op de renovatie van huurwoningen 	A	stad/gemeente	BLA: soci-ale bouwmaat-schappij OOS, TOR: Woonwinkel	MT	■	■			■	■	■	■		
<ul style="list-style-type: none"> via SVK en BVK geen enkele wooneenheid inhuren met een hoge EPC-waarde 	B	SVK, BVK	stad/gemeente	KT, MT					■					

WONINGEN														
actie	CO ₂ -reductie impact	verantwoordelijke actie	partners	termijn (KT, MT, LT)	wordt opgenomen als actie								CO ₂ -reductie (ton)	
					BEE	BLA	DAM	JAB	KH	OOS	TOR	ZED		ZUI
<ul style="list-style-type: none"> doorlichten met een thermografische camera van alle nieuwe huurwoningen door technische dienst van sociaal huis 	B	stad/gemeente	Sociaal Huis	KT, MT										
4. inzetten op het realiseren van de doelstellingen van het Vlaams Energierenovatieprogramma 2020. De stad/gemeente werkt hiervoor samen met de sociale huisvestingsmaatschappijen	A	stad/gemeente	BEE: Vivendo OOS: Woonwinkel, Vivendo, Lokaal woonoverleg TOR: SHM	MT										
5. ontzorging bij renovatie														
5.1. ter plaatse gaan bij mensen voor het geven van onafhankelijk advies	A	stad/gemeente	BEE, DAM, OOS, ZED: Woonwinkel BLA, ZED: BAS TOR, ZED: Kringwinkel 't rad TOR: Infrac	MT										
5.2 promoten energiescans	C	stad/gemeente	BEE, DAM, JAB, OOS, TOR, ZED, ZUI: OCMW BLA, OOS, TOR: Kringloopwinkel 't rad	KT										38

WONINGEN													
actie	CO ₂ -reductie impact	verantwoorde-lijke actie	partners	termijn (KT, MT, LT)	wordt opgenomen als actie							CO ₂ -reductie (ton)	
					BEE	BLA	DAM	JAB	KH	OOS	TOR		ZED
5.3 inzetten op het sociaal dakisolatieproject (SDIP)		stad/gemeente	BEE, DAM, OOS, TOR, ZED: Woonwinkel OOS: OCMW ZED: vzw SESAM										
• pro-actief kandidaten zoeken	B			KT, MT									
• doelgroepen in contact brengen met SDIP-projectpromotor	B			KT, MT									
• promoten van de sociale dakisolatiepremie	B			KT									
5.4 korting planadvies bij renovatie (BAS-advies: korting voor huisbezoek en voor advies op kantoor)	B	stad/gemeente		KT									
5.5 gebruik maken van het advies van BAS voor de te renoveren woningen in de Terluchtestraat	B	stad/gemeente		KT									
5.6 woningscans aanbieden in combinatie met thermografisch onderzoek woning	A	stad/gemeente	KH: Woonwinkel	MT									
5.7 wijkgerichte totaalaanpak													
• aanstellen energiemeesters	A	stad/gemeente	TOR: provincie	MT									227
• straatthermografie	A	stad/gemeente		MT									
• woningthermografie	A	stad/gemeente		MT									
• renovatiebegeleiding op straatniveau	A	stad/gemeente		MT									
• inzetten op een wijkgerichte renovatie-aanpak en ontzorging om de renovatiegraad per jaar sneller te doen stijgen	A	stad/gemeente	ZED: Vivendo	MT									
• aardgasaansluiting voor een volledige wijk voorzien bij aanpak van het openbaar domein.	B	stad/gemeente		MT									
6. financieringsoplossingen													

WONINGEN

actie	CO ₂ -reductie impact	verantwoordelijke actie	partners	termijn (KT, MT, LT)	wordt opgenomen als actie								CO ₂ -reductie (ton)		
					BEE	BLA	DAM	JAB	KH	OOS	TOR	ZED		ZUI	
<ul style="list-style-type: none"> algemeen: premies voor energiebesparing en hernieuwbare energie 	B	stad/gemeente		KT, MT											
<ul style="list-style-type: none"> voorzien van gemeentelijke subsidie voor de totaalrenovatie van woningen 	B	stad/gemeente		KT, MT											
<ul style="list-style-type: none"> Vlaamse Energielening aanbieden en promoten in bestaande vorm 	B	stad/gemeente	Energiehuis WVI BEE, DAM, OOS, ZED: Woonwinkel	KT										1269	
<ul style="list-style-type: none"> de Vlaamse Energielening aanbieden aan een lagere rente dan 2% 	B	stad/gemeente	Energiehuis WVI	KT, MT											
<ul style="list-style-type: none"> eigenaars-verhuurders: premies voor ingrepen aan huurwoningen (excl. dakisolatie) 	B	stad/gemeente	BEE, DAM, OOS, ZED: Woonwinkel	KT, MT											
<ul style="list-style-type: none"> groepsaankopen: meestappen in een bepaald initiatief 	B	stad/gemeente		KT, MT											
<ul style="list-style-type: none"> premie voor kopers van gemeentelijke bouwgrond 	B	stad/gemeente		KT											
7. sensibilisatie															
<ul style="list-style-type: none"> inrichten van infoavonden 	B	stad/gemeente	Externe firma's, DNB, Vormingplus, provincie, BAS, Woonwinkel, Bond Beter Leefmilieu, TD West, MINA-raad	KT, MT											
<ul style="list-style-type: none"> inrichten infomoment voor eigenaar-verhuurders 	B	stad/gemeente	BEE: Woonwinkel	MT											
<ul style="list-style-type: none"> organisatie woonbeurs 	B	stad/gemeente	BEE: OCMW	MT											
<ul style="list-style-type: none"> een stand inzake passief wonen passief wonen plaatsen bij de opening van scholen-campus De Vonk 	C	stad/gemeente		KT											

WONINGEN													
actie	CO ₂ -reductie impact	verantwoorde-lijke actie	partners	termijn (KT, MT, LT)	wordt opgenomen als actie							CO ₂ -reductie (ton)	
					BEE	BLA	DAM	JAB	KH	OOS	TOR		ZED
<ul style="list-style-type: none"> sensibiliseren over het nut van energieadvies: <ul style="list-style-type: none"> voorafgaand aan verlenen stedenbouwkundige vergunning voor verbouwing; bij transactie verkoop vastgoed 	B	stad/gemeente		KT									
<ul style="list-style-type: none"> sensibiliseren over: <ul style="list-style-type: none"> subsidies te vinden via Vlaams Energie Agentschap; premies via de netbeheerder voor bestaande woningen; premies via de netbeheerder voor nieuwbouwwoningen; 	C	stad/gemeente		KT									
<ul style="list-style-type: none"> promoten van de Vlaamse Energielening 	C	stad/gemeente	Energiehuis WVI	KT									
<ul style="list-style-type: none"> promoten van het BAS advies 		stad/gemeente											
<ul style="list-style-type: none"> inzetten op het promoten van de korting aangeboden voor plan- of bouwadvies van BAS 	B	stad/gemeente		KT									
<ul style="list-style-type: none"> sensibiliseren van de huurders om een woonconformiteitsattest bij de woonwinkel aan te vragen 		stad/gemeente	OOS, TOR: Woonwinkel										
inzetten op nieuwbouwwoningen													
<ul style="list-style-type: none"> inzetten op het stimuleren van energie-autonome huizen/BEN-woningen. 	B	stad/gemeente		KT									21
<ul style="list-style-type: none"> Korting planadvies bij nieuwbouw (BAS-advies) 	B	stad/gemeente		KT									
<ul style="list-style-type: none"> bij nieuwe verkavelingen energie meenemen in de projecten. er wordt gestreefd naar energieneutrale verkavelingen of duurzame wijken 	A	stad/gemeente		KT, MT									

WONINGEN														
actie	CO ₂ -reductie impact	verantwoorde-lijke actie	partners	termijn (KT, MT, LT)	wordt opgenomen als actie								CO ₂ -reductie (ton)	
					BEE	BLA	DAM	JAB	KH	OOS	TOR	ZED		ZUI
<ul style="list-style-type: none"> Voorafgaand aan het verlenen van een verkavelingsvergunning wordt er door de gemeente in gesprek gegaan met de verkavelaars. Op deze manier worden duurzame wijken en de BEN-norm nagestreefd 	A	stad/gemeente		KT, MT										
inzetten op PV op woningen												4 262		
<ul style="list-style-type: none"> meestappen in groepsaankopen PV 	B	AG EOS, Ichoosr, testaankoop	stad/gemeente	KT										2 904
<ul style="list-style-type: none"> sensibiliseren rond acties vanuit het federale- en Vlaamse niveau 	B	stad/gemeente		KT, MT										1 358
inzetten op ruimtelijke ordening														
<ul style="list-style-type: none"> inzetten op alternatieve woonvormen bv. cohousing, kangoeroewonen,... 	B	stad/gemeente		KT, MT										
inzetten op rationeel energieverbruik												22 350		
<ul style="list-style-type: none"> promoten aankoop energiezuinige apparaten 	C	stad/gemeente		KT										
<ul style="list-style-type: none"> promoten aankoop energiezuinige verlichting 	C	stad/gemeente		KT										
<ul style="list-style-type: none"> promoten groepsaankoop groene energie 	C	stad/gemeente		KT										
<ul style="list-style-type: none"> promoten installeren van een zonneboiler met concreet cijfermateriaal inzake de aankoopprijs, de te verkrijgen subsidie, de terugverdientijd en de te realiseren energie- en financiële besparing. 	C	stad/gemeente	OOS, DAM: Woonwinkel	KT										
<ul style="list-style-type: none"> promoten van het overschakelen van stookolie naar gas bij installatie van een nieuwe verwarmingsketel 	C	stad/gemeente	DNB	KT										
<ul style="list-style-type: none"> organiseren van openhuizedagen waarbij voorbeeldwoningen door het grote publiek bezocht kunnen worden 	B	stad/gemeente OOS: BBL		MT										

WONINGEN																		
actie	CO ₂ -reductie impact	verantwoorde-lijke actie	partners	termijn (KT, MT, LT)	wordt opgenomen als actie							CO ₂ -reductie (ton)						
					BEE	BLA	DAM	JAB	KH	OOS	TOR		ZED	ZUI				
<ul style="list-style-type: none"> voorbeeldwoningen in de kijker zetten op de website van de gemeente 	C	stad/gemeente		MT														
<ul style="list-style-type: none"> sensibiliseren over de daling in CO₂-uitstoot die gerealiseerd wordt door het uitvoeren van bepaalde maatregelen bv. plaatsen van dakisolatie, de verwarming een graad lager zetten,... 	C	stad/gemeente		MT														
<ul style="list-style-type: none"> promoten van de V-test om energieleveranciers te vergelijken 	C	stad/gemeente	OOS: Woonwinkel	KT														
<ul style="list-style-type: none"> uitlenen energiemeter 	C	stad/gemeente		KT														
<ul style="list-style-type: none"> promoten van slimme meters 	C	stad/gemeente	OOS: Woonwinkel	KT														
<ul style="list-style-type: none"> sensibiliseren van inwoners om hun gebruik regelmatig bij te houden (cfr. Klimaatwijk of Energiejacht) 	C	stad/gemeente		KT														
<ul style="list-style-type: none"> kansarmen leiden naar groepsaankopen 	B	stad/gemeente	BEE, OOS, DAM, ZED: Woonwinkel TOR: OCMW	MT														
<ul style="list-style-type: none"> sensibiliseren over de trias energetica 	B	stad/gemeente		KT														
<ul style="list-style-type: none"> inzetten op burgerparticipatie inzake klimaat en energie. Hiervoor kunnen bv. de burgers persoonlijk benaderd worden door klimaat-ambassadeurs die in een wijk werken, kunnen praatcafés worden ingericht,... 	A	stad/gemeente	OOS: Levuur, Europees project See2Do!	KT, MT														
<ul style="list-style-type: none"> organiseren van de voorstelling van de film 'Demain' gekoppeld aan een voorstelling van het duurzaam energieactieplan opgemaakt binnen het Burgemeestersconvenant. 	C	gemeente		KT														
<ul style="list-style-type: none"> promoten van evenementen rond duurzaamheid, milieu en energie 	C	stad/gemeente		KT														

WONINGEN												
actie	CO ₂ -reductie impact	verantwoorde-lijke actie	partners	termijn (KT, MT, LT)	wordt opgenomen als actie							CO ₂ -reductie (ton)
					BEE	BLA	DAM	JAB	KH	OOS	TOR	
<ul style="list-style-type: none"> organiseren van een foto- of cartoonwedstrijd rond duurzaamheid 	C	gemeente		MT								

3 mobiliteit

3.1 doelstelling

Mobiliteit is de sector met de tweede grootste CO₂-uitstoot binnen de thema's van het Burgemeestersconvenant voor de groep 'Lokaal Klimaatbeleid Noord-West-Vlaanderen'.

De totale CO₂-reductie die binnen de sector Mobiliteit bekomen wordt, wordt geraamd op 20793 ton of 11% ten opzichte van het BAU-scenario voor de sector Mobiliteit. De reductie kan op volgende manier verklaard worden:

- Inzetten op modal shift van verplaatsingen met de wagen naar verplaatsingen te voet of met de fiets levert een reductie van 12947 ton CO₂ op. Er wordt op deze modal shift ingezet door sensibilisatie en infrastructuurwijzigingen zodat een duurzame manier van verplaatsen volgens het STOP-principe wordt bekomen.
- Door te werken aan autoluwe centra, woonwijken,... wordt een daling van het lokale autoverkeer verkregen. Dit levert een CO₂-reductie van 2504 ton op.
- Inzetten op technologische vernieuwingen in het wagenpark en de overstap naar andere brandstoffen zorgt voor een CO₂-reductie van 5326 ton.
- De groep 'Lokaal Klimaatbeleid Noord-West-Vlaanderen' wenst het aantal auto's op de weg te verminderen en zet binnen dit kader ook in op autodelen en carpoolen. Dit levert een CO₂-reductie van respectievelijk 14 ton en 1 ton op.

3.2 acties in de kijker

De gemeenten en steden wensen op hun grondgebied sterk in te zetten op het zich verplaatsen met de fiets. Iedere stad/gemeente werkt daarom onder meer aan fietspaden, om vlotte verbindingen mogelijk te maken. Er worden echter nog heel wat andere acties opgezet. Een greep hieruit:

- Zuienkerke werkt overkoepelend via het "Save Charter", dat ook effectief behaald werd. Via dit charter, met 7 doelstellingen, wordt gewerkt aan verkeersveiligheid. De vereniging "Ouders van Verongelukte Kinderen" ondersteunde de gemeente hierin. Damme neemt het aangaan van het charter op als nieuwe actie.
- Zo goed als alle gemeenten werken aan het beter integreren van de zwakke weggebruiker in het verkeer.
- Beernem, Blankenberge en Torhout wensen (verder) te werken rond Blue Bikes aan het station, een systeem van deelfietsen met NMBS. Blankenberge heeft daarnaast ook een systeem voor toeristen.

3.3 regionale acties

actie	CO ₂ -reductie impact	deelnemende steden en gemeenten	trekker van de actie	CO ₂ -reductie (ton)
<p>1. Organiseren van een infonamiddag rond elektrisch rijden</p> <p>Gedurende deze namiddag kunnen elektrische fietsen, elektrische bromfietsen en elektrische wagens getest worden</p> <p>Eventueel kan het concept verruimd worden naar een infonamiddag rond wagens op alternatieve brandstoffen (bv. ook CNG-wagens).</p> <p>Mogelijke partners voor het organiseren van een dergelijke actie zijn de lokale garages, Eandis,...</p>	B	BEE, DAM, JAB, KH, ZED	BEE DAM	zit vervat in reductie 'Inzetten op technologische vooruitgang'
<p>2. Vanuit de groep 'Lokaal Klimaatbeleid Noord-West-Vlaanderen' inzetten op openbaar vervoer via overleg met de organisatie Trein-Tram-Busgebruikers.</p> <p>Om het bestaande openbare vervoersnet te behouden en te verbeteren, is het belangrijk dat de steden/gemeenten zich verenigen om druk uit te oefenen.</p> <p>Mogelijke onderwerpen zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Behouden van het bestaande aanbod, inclusief het opnieuw invoeren van zondagsbussen. • Afstemmen van de uurregeling (op bv. de uurregeling van scholen). • Invoeren van elektrische bussen. 	C	BEE, BLA, DAM, JAB, KH, OOS, TOR, ZED	BLA	zit vervat in de reductie 'Werken aan autoluwe centra, woonwijken,...'
<p>3. Inrijden met de fiets van de A11 bij de opening (gepland eind 2017)</p> <p>Voor de opening van de A11 voor auto's kan deze weg met de fiets ingereden worden (bvb. van Hoeke tot de Blauwe Toren).</p> <p>Mogelijk kan een bekende Vlaming gevraagd worden om deel te nemen aan deze actie bv. Nic Balthazar, Jill Peeters,...</p> <p>Met de actie moet de nood aan goede fietsvoorzieningen en het fietsgebruik onder de aandacht worden gebracht.</p> <p>De A11 loopt op de grondgebieden van Damme, Knokke-Heist en Brugge maar is een belangrijke vervoersas in de hele regio.</p>	C	DAM, JAB, KH, ZED, ZUI	KH	ondersteunende actie
<p>4. Testkaravaan</p> <p>Deelname van een groep van gemeenten aan de testkaravaan in 2017 gedurende de week van de mobiliteit.</p> <p>De gemeenten die deelnemen aan de testkaravaan laten eveneens een mobiscan voor hun gemeente door de provincie opmaken</p>	B	BLA, JAB, ZUI	Provincie W-VL WVI-klimaat	zit vervat in de reductie 'Modal shift naar verplaatsingen per fiets en te voet'

3.4 individuele acties

DUURZAME MOBILITEIT													
actie	CO ₂ -reductie impact	verantwoorde-lijke actie	partners	termijn (KT, MT, LT)	wordt opgenomen als actie								CO ₂ -reductie (ton)
					BEE	BLA	DAM	JAB	KH	OOS	TOR	ZED	
TOTALE REDUCTIE BINNEN DIT THEMA											20793		
modal shift naar verplaatsingen per fiets of te voet											12947		
1. stimuleren van fietsverplaatsingen (werk, school, recreatie)													
1.1 uitbouwen comfortabeler en veiliger fietsnetwerk – fietspaden													
• investeren in goede en veilige fietspaden	A	stad/gemeente		KT, MT	■	■	■	■	■	■	■	■	■
• herstellen fietsinfrastructuur	B	stad/gemeente		KT	■	■	■	■	■	■	■	■	■
• verbeteren/vervolledigen fietsinfrastructuur • bv. aanleg fietsdoorsteken, afsluiten sluiproutes voor autoverkeer (bv. plaatsen paaltje), aanleggen fietsbrug	A	stad/gemeente	VLM	KT, MT	■	■	■	■	■	■	■	■	■
• aanleggen/verbeteren fietsinfrastructuur op wegen opgenomen in het bovenlokaal functioneel fiets-routenetwerk: Fietsfonds	A	stad/gemeente	provincie	KT, MT	■	■	■	■	■	■	■	■	■
• fietssnelwegen door de provincie	A	stad/gemeente		MT						■	■	■	■
• inzetten op fietsstraten	B	stad/gemeente		KT	■	■		■		■	■	■	■
• inzetten op schoolstraten	B	stad/gemeente		KT	■	■		■		■	■	■	■
• de fietspaden in kleur aangeven op het wegdek	C	stad/gemeente		KT		■	■	■	■		■	■	■

DUURZAME MOBILITEIT														
actie	CO ₂ -reductie impact	verantwoorde-lijke actie	partners	termijn (KT, MT, LT)	wordt opgenomen als actie									CO ₂ -reductie (ton)
					BEE	BLA	DAM	JAB	KH	OOS	TOR	ZED	ZUI	
• paden of wegen bestemd voor niet-gemotoriseerd verkeer	A	stad/ gemeente		MT										
• inzetten op behoud, onderhoud, herstel van trage wegen														
◦ planopmaak	A	stad/ gemeente	Provincie VLM	MT	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
◦ realiseren missing links	A	stad/ gemeente	VLM, provincie	MT	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
◦ onderhouden bestaande verbindingen	A	stad/ gemeente		KT	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
1.2 betere en meer fietsstallingen														
• minimum aantal fietsstallingen via steden- bouwkundige – of verkavelingsvergunning bij woningen-appartementen-bedrijven	B	stad/ gemeente		KT		■			■	■	■			
• fietsstallingen opnemen bij het bestemmings- punt (bv. bushaltes, winkelstraat, bibliotheek, sportvoorzieningen,...)	B	stad/ gemeente		KT, MT	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
• inventarisatie accommodatie met evaluatie	C	stad/ gemeente		KT		■			■		■	■		
• voorzien van overdekte stallingen	B	stad/ gemeente		KT, MT	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
• voorzien van beveiligde fietsstallingen	B	stad/ gemeente		KT, MT	■	■		■	■	■	■			
1.3 stimuleren van elektrische fietsen														
• fietsoplaadpunten plaatsen	B	stad/ gemeente	JAB: VLM	MT	■	■		■	■		■			
• groepsaankopen elektrische fietsen: Bekend maken lopende acties	B	stad/ gemeente		MT		■								
• groepsaankoop elektrische fietsen door stad/ gemeente en verder doorverhuren met de sociale dienst	B	stad/ gemeente		MT					■					

DUURZAME MOBILITEIT														
actie	CO ₂ -reductie impact	verantwoorde-lijke actie	partners	termijn (KT, MT, LT)	wordt opgenomen als actie								CO ₂ -reductie (ton)	
					BEE	BLA	DAM	JAB	KH	OOS	TOR	ZED		ZUI
<ul style="list-style-type: none"> promoten van de elektrische fiets als alternatief voor de wagen 	C	stad/gemeente		KT	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
1.4 inzetten op deelfietsssystemen														
<ul style="list-style-type: none"> Bluebikes aan het station 	B	stad/gemeente	NMBS	MT	■	■					■			
<ul style="list-style-type: none"> inzetten op deelfietsssystemen (andere dan Bluebike) 	B	stad/gemeente		MT							■			
1.5 promoten van fietstoerisme	C	stad/gemeente	Provincie, Westtoer, De Lijn, VVV, Brugs Ommeland	KT	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
1.6 opstellen schoolfietsroutekaart	C	stad/gemeente		KT	■	■			■		■	■		
1.7 ondertekenen charter van gemeenten 'Sterk Fietsbeleid' (Fietsberaad Vlaanderen)	C	stad/gemeente		KT							■			
1.8 save-charter														
<ul style="list-style-type: none"> ondertekenen van het save-charter 	C	stad/gemeente		KT			■					■	■	
<ul style="list-style-type: none"> behalen van het save-charter 	B	stad/gemeente		MT								■	■	
1.9 luik fietsbeleid in mobiliteitsplan of afzonderlijk fietsbeleidsplan	B	stad/gemeente		KT, MT, LT		■	■			■	■			
2. stimuleren van verplaatsingen te voet														
2.1 uitbouwen voetgangersdoorsteken	B	stad/gemeente		MT, LT	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
2.2 goede infrastructuur voor voetgangers														
<ul style="list-style-type: none"> goed onderhouden voetpaden 	C	stad/gemeente		KT, MT	■	■	■	■	■	■	■	■	■	

DUURZAME MOBILITEIT														
actie	CO ₂ -reductie impact	verantwoorde-lijke actie	partners	termijn (KT, MT, LT)	wordt opgenomen als actie									CO ₂ -reductie (ton)
					BEE	BLA	DAM	JAB	KH	OOS	TOR	ZED	ZUI	
• aangepaste inrichting	C	stad/ gemeente		MT, LT	■	■	■			■	■	■	■	
• vrijwaren van voetpaden (bv. niet op parkeren)	C	stad/ gemeente		KT						■		■		
• goede inplanning	C	stad/ gemeente		MT, LT	■	■								
3. sensibilisatie														
3.1 week van de mobiliteit														
• strapdag	C	stad/ gemeente		KT	■		■	■		■	■	■		
• fietstelweek	C	stad/ gemeente		KT			■		■					
• promoten van het fietsgebruik gedurende de autoloze zondag	C	stad/ gemeente		KT				■					■	
3.2 mijn korte ritten (www.mijnkorteritten.be)	C	stad/ gemeente		KT				■		■	■			
3.3 deelname aan 'Ik Kyoto' door de stad/gemeente	C	stad/ gemeente		KT			■		■					
3.4 fietseducatie op school	C	stad/ gemeente scholen		KT		■	■	■	■	■	■	■	■	
3.4 positief communiceren rond fietsen. De bestaande opinie inzake 'fietsen is onveilig' dient omgevormd te worden.	C	stad/ gemeente		KT	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
3.5 Sensibiliseren rond het gebruik en de voordelen van de ploofiets. De inzetbaarheid in combinatie met andere vervoersmiddelen dient benadrukt te worden.	C	stad/ gemeente		KT		■			■	■		■		
3.6 met belgerinkel naar de winkel	C	Unizo, BBL, Gezinsbond		KT	■		■	■	■	■	■	■		

DUURZAME MOBILITEIT														
actie	CO ₂ -reductie impact	verantwoorde-lijke actie	partners	termijn (KT, MT, LT)	wordt opgenomen als actie									CO ₂ -reductie (ton)
					BEE	BLA	DAM	JAB	KH	OOS	TOR	ZED	ZUI	
3.7 testkaravaan														
• promoten naar bedrijven en/of zorginstellingen toe	C	stad/gemeente		KT										
• testkaravaan voor gemeenten vanaf 2017	B	Provincie W-VI	stad/gemeente	MT										
3.8 deelname van de stad-/gemeentediensten aan 'Bike to work'	B	stad/gemeente		MT										
3.9 autoluwe werkdag	C	stad/gemeente		KT										
3.10 sensibiliseren van bedrijven om het fietsgebruik te promoten voor het woon-werkverkeer en het afleggen van dienstverplaatsingen.	C	stad/gemeente		KT										
3.11 Sensibiliseren van bedrijven om de kilometervergoeding voor woon-werkverkeer met de auto te verlagen of af te schaffen. Deze vergoeding is te hoog t.o.v. de terugbetaling van het openbaar vervoer of de fietsvergoeding.	B	stad/gemeente		KT										
3.12 sensibiliseren van de bevolking inzake het openbaar vervoer bv.: • tolerantie t.o.v. de bus die door de woonwijk rijdt • bushalte voor de deur van de eigen woning	C	stad/gemeente	De Lijn	KT										
3.13 sensibilisatie via infoartikels	C	stad/gemeente		KT, MT, LT										
werken aan autoluwe centra, autoluwe woonwijken,...													2504	
4. herziening van het mobiliteitsplan tegen 2020	B	Stad/gemeente		KT, MT										
5. autoluwe zones/zone 30														

DUURZAME MOBILITEIT														
actie	CO ₂ -reductie impact	verantwoorde-lijke actie	partners	termijn (KT, MT, LT)	wordt opgenomen als actie									CO ₂ -reductie (ton)
					BEE	BLA	DAM	JAB	KH	OOS	TOR	ZED	ZUI	
<ul style="list-style-type: none"> integratie voetgangers en fietsers in verkeer (bv. autoluwe straten, aangepast snelheidsregime voor verkeer) 	C	stad/gemeente		MT	■	■	■		■	■	■	■	■	
<ul style="list-style-type: none"> uitbreiden zone 30 	C	stad/gemeente		MT	■	■		■				■		
<ul style="list-style-type: none"> uitwerken van snelheidsremmende maatregelen die leiden tot een constante lage snelheid en geen verhoging van de CO₂-uitstoot tot gevolg hebben. 	C	stad/gemeente		MT	■			■	■	■	■	■	■	
6. parkeermanagement														
<ul style="list-style-type: none"> strengere parkeernormen in verkavelingen (stedenbouwkundige vergunning) 	B	stad/gemeente		KT, MT		■								
<ul style="list-style-type: none"> lang- en kortparkings 	B	stad/gemeente		KT, MT	■	■	■		■	■	■	■	■	
7. uitvoeren Mobiliteitstoets														
<ul style="list-style-type: none"> mobiliteitstoets voor eigen gemeentelijke diensten 	B	stad/gemeente		KT				■						
<ul style="list-style-type: none"> mobiliteitstoets voor projecten waarbij geen wettelijke verplichting geldt 	B	stad/gemeente		MT					■					
8. bundelen goederenstromen logistieke sector - centrale opslag van goederen, Verdeling goederen eventueel via elektrische lichte vracht (idee City Depot), bakfiets,...	A	stad/gemeente		MT, LT							■			
9. mobiliteit bij evenementen <ul style="list-style-type: none"> mobiliteitsplanning i.s.m. organisatoren <ul style="list-style-type: none"> trein, bus, pendelbussen, mobiele fietsenstallingen,... communicatie 	B	stad/gemeente		MT	■	■	■		■	■	■	■		
10. bedrijfsvervoersplannen: planning i.s.m. bedrijven														

DUURZAME MOBILITEIT														
actie	CO ₂ -reductie impact	verantwoorde-lijke actie	partners	termijn (KT, MT, LT)	wordt opgenomen als actie							CO ₂ -reductie (ton)		
					BEE	BLA	DAM	JAB	KH	OOS	TOR		ZED	ZUI
• (grote) bedrijven aanspreken om mobiliteitsaspecten te evalueren en aanpakken	B	stad/gemeente	KH: Ziekenhuis OOS: Bedrijven Siemenslaan	KT, MT										
• indienen van een pendelfondsdossier i.s.m. een privépartner	B	stad/gemeente	TOR: Ziekenhuis, Tordaele vzw											
11. organiseren van een namiddag met verschillende bedrijven waarin de mobiliteitsaspecten van een bedrijf worden besproken.	B	stad/gemeente		KT, MT										
12. intergemeentelijk overleg mobiliteit, mobiliteitsstudies	B	stad/gemeente	Provincie W-VI	KT										
13. stimuleren gebruik openbaar vervoer														
13.1 ruimtelijke ontwikkelingen enten op openbaar vervoersnetwerk	A	stad/gemeente	De Lijn	MT, LT										
13.2 doorstromingsmaatregelen voor openbaar vervoer														
• bus op rijbaan laten stoppen in bebouwde kern i.p.v. haltehaven	B	stad/gemeente	De Lijn	MT, LT										
• afzonderlijke busstrook	B	stad/gemeente	De Lijn	MT, LT										
13.3 overleg met vervoersmaatschappijen (De Lijn, NMBS), al dan niet intergemeentelijk	B	stad/gemeente	NMBS, De Lijn	KT										
13.4 inzetten op openbaar vervoer via overleg met de organisatie Trein-Tram-Busgebruikers	C	gemeente		KT, MT										
13.5 druk uitoefenen op de Lijn om de bestaande busverbindingen te behouden	B	stad/gemeente		KT										
13.6 voorzien van een tussenkomst in de abonnementen voor het openbaar vervoer.	B	stad/gemeente		KT, MT										
14. sensibilisatie														
14.1 week van de mobiliteit														

DUURZAME MOBILITEIT															
actie	CO ₂ -reductie impact	verantwoorde-lijke actie	partners	termijn (KT, MT, LT)	wordt opgenomen als actie								CO ₂ -reductie (ton)		
					BEE	BLA	DAM	JAB	KH	OOS	TOR	ZED		ZUI	
• Car Free Day	C	stad/ gemeente		KT											
• Fietsgraveeractie	C	stad/ gemeente		KT											
• Promoten	C	stad/ gemeente		KT											
14.2 sensibiliseren inzake snelheidsbeperking met hieraan gelinkt de impact op de CO ₂ -uitstoot en de verbeterde doorstroming	C	stad/ gemeente		KT											
inzetten op technologische vooruitgang											5326				
15. netwerk laadpunten elektrische voertuigen	A	stad/ gemeente DNB	DNB	MT											
16. overleg met De Lijn i.k.v het inzetten van kleine elektrische bussen op het grondgebied.	B	stad/ gemeente	De Lijn	KT											
17. voorzien van een CNG-tankstation op het grondgebied	A	stad/ gemeente	DATS 24, Q8,...	MT											
18. sensibilisatie															
18.1 promoten van het gebruik van CNG-wagens bij de bevolking	C	stad/ gemeente		KT											
18.2 promoten opstellen Mobiscan (vanuit Provinciaal Mobiliteitspunt West-Vlaanderen = PMP) • analyse bereikbaarheid bedrijven(zones) • analyse mobiliteit personeelsleden	C	stad/ gemeente	Provincie W-VI	KT											
18.3 infoavond ecodriving, bandenspanning,...	B	stad/ gemeente		MT											
18.4 bandenspanningsactie	B	stad/ gemeente		MT											

DUURZAME MOBILITEIT														
actie	CO ₂ -reductie impact	verantwoorde-lijke actie	partners	termijn (KT, MT, LT)	wordt opgenomen als actie									CO ₂ -reductie (ton)
					BEE	BLA	DAM	JAB	KH	OOS	TOR	ZED	ZUI	
18.5 sensibiliseren van bedrijven inzake het aanbieden van een cursus ecodriving aan chauffeurs binnen de onderneming die zich regelmatig moeten verplaatsen.	B	stad/gemeente		KT	■	■		■	■	■		■		
18.6 opzetten van een sensibilisatiecampagne 'Zet 'm af' om bestuurders te wijzen op het afzetten van de motor bij het wachten voor een overweg	C	stad/gemeente		KT		■		■		■		■		
autodelen													14,04	
19. autodelen particulieren														
• bevraging inwoners naar interesse	C	stad/gemeente		KT		■								
• promotie	C	stad/gemeente		KT	■	■	■	■	■	■		■		
• onderzoeken hoe autodelen kan geïmplementeerd worden o.a. bij grootschalige woonprojecten	B	stad/gemeente		MT	■					■				
• implementatie bv. cambio autodelen of een andere alternatief	B	stad/gemeente		MT	■		■	■	■	■	■			
20. autodelen gemeentelijke vloot met particulieren														
• implementatie	B	stad/gemeente		MT						■	■			
• bij vervangingen wordt over gegaan op een cambio-wagen die naast dienstverplaatsingen ook door de bevolking kan gebruikt worden	B	stad/gemeente	Autodelen.net	MT						■	■			
carpoolen													1,02	
21. carpoolen														
• investeren in aanleg carpoolparkings	B	stad/gemeente		MT, LT	■			■	■	■	■	■		

DUURZAME MOBILITEIT																				
actie	CO ₂ -reductie impact	verantwoorde-lijke actie	partners	termijn (KT, MT, LT)	wordt opgenomen als actie							CO ₂ -reductie (ton)								
					BEE	BLA	DAM	JAB	KH	OOS	TOR		ZED	ZUI						
22. actief promoten van carpoolen door het opzetten van acties	C	stad/gemeente		MT																

4 tertiaire sector

4.1 doelstelling

De totale CO₂-reductie die binnen de tertiaire sector bekomen wordt, wordt geraamd op 13407 ton of 10% ten opzichte van het BAU-scenario voor de tertiaire sector. De reductie kan op volgende manier verklaard worden:

- Er wordt ingezet op sensibilisatie rond het thema energie en bestaande acties van het Vlaams en federaal niveau alsook acties van specifieke vakorganisaties. Er wordt geschat dat hierdoor 15% van de oppervlakte gebouwen maatregelen zal uitvoeren om het gebouwenpatrimonium energiezuiniger te maken. Met deze actie komt een CO₂-reductie van 7643 ton overeen. Door bedrijven te sensibiliseren inzake relighting kan een CO₂-reductie van 5437 ton bekomen worden.
- Inzetten op het sluiten van winkeldeuren levert een CO₂-reductie van 223 ton op.
- Het uitvoeren van een Europees project waarrond gewerkt wordt rond energie-efficiëntie in de tertiare sector, kan leiden tot een CO₂-reductie van 104 ton. Mogelijk wordt er binnen een dergelijk project een energie-adviseur voor bedrijven aangeworven.

4.2 acties in de kijker

De tertiaire sector is een doelgroep die tot op heden door heel wat gemeenten nog niet specifiek benaderd wordt. Indien er acties zijn, zijn deze bovendien veelal niet gericht op het thema energie. Voor de gemeenten binnen de groep is het Burgemeestersconvenant dan ook het aangrijpingspunt om een aantal nieuwe acties op te zetten.

Blankenberge, Jabbeke, Knokke-Heist en Oostkamp hebben interesse om samen de formule te bekijken om een intergemeentelijk energie-adviseur aan te werven. WVI onderzoekt voor hen de mogelijkheid tot het vormen van een Europees project rond energie-efficiëntie en hernieuwbare energie bij bedrijven.

Daarnaast willen Beernem, Blankenberge, Jabbeke, Knokke-Heist, Oostkamp, Torhout en Zedelgem op eigen grondgebied een roadshow organiseren, waarbij bedrijven die een voorbeeld zijn op vlak van energie/duurzaamheid bezocht worden.

4.3 regionale acties

actie	CO ₂ -reductie impact	deelnemende steden en gemeenten	trekker van de actie	CO ₂ -reductie (ton)
totale reductie binnen dit thema				
<p>1. Duurzaamheid opnemen in elk contact met een firma i.e. in het kader van eigen contacten, bij vestiging van het bedrijf, bij milieuvergunningaanvraag,...</p> <p>De bedoeling van deze actie is met de verschillende gemeenten tot een afstemming te komen van de mogelijke acties en de werkwijze inzake belang hechten aan duurzaamheid wanneer de stad/gemeente in contact komt met de bedrijven. Een mogelijkheid bestaat erin om de bedrijven in eerste fase te bevragen naar de duurzaamheidsaspecten binnen de werking. Gedurende deze bevraging kan info worden meegegeven over hoe duurzaamheid kan worden meegenomen. In een tweede fase kan eventueel meer dwingend worden opgetreden of kan er gekozen worden voor een stimulerend beleid naar bedrijven die verder gaan dan de wettelijke verplichtingen.</p>	A	BEE, BLA, JAB, KH, OOS, TOR, ZED		zit vervat in reductie 'sensibilisatie'
<p>2. Aanwerven van een intergemeentelijk energie-adviseur voor bedrijven. WVI voert momenteel de eerste verkennende gesprekken rond een mogelijk Europees project over energie-efficiëntie in de tertiaire sector. Het voorstel voor het aanwerven van een intergemeentelijk adviseur voor bedrijven zou binnen het idee voor dit Europees project kunnen passen. De adviseur kan mogelijk energie-advies geven aan bedrijven of de bedrijven wegwijs maken in het bestaande aanbod rond energie van andere instanties (UNIZO, VLAIO, POM, VOKA,...).</p>	A	BLA, JAB, KH, OOS	WVI-klimaat	104
<p>3. Organiseren van een roadshow, waarbij gedurende een tweetal weken meerdere bedrijfsbezoeken over verschillende gemeenten georganiseerd worden. Gedurende deze roadshow worden in verschillende steden/gemeenten bedrijven bezocht die een voorbeeld zijn op vlak van duurzaamheid/energie. De bedrijfsbezoeken staan open voor de gehele tertiaire sector van de regio. Deelnemende gemeenten nemen mee de organisatie op zich. Het is mogelijk hiervoor samen te werken met de lokale afdeling van Unizo. Zij organiseren immers reeds bedrijfsbezoeken en zijn lokaal verankerd. Ieder bedrijfsbezoek spitst zich toe op een specifiek thema bv. het wagenpark, relighting, duurzame energie,...</p> <p>Er moet gedurende de bedrijfsbezoeken aandacht zijn voor de 3 P's inzake duurzaamheid (People, Planet, Profit). Steden/gemeenten kunnen zelf een voorbeeldbedrijf voorstellen.</p>	B	BEE, BLA, JAB, KH, OOS, TOR, ZED	WVI-klimaat	zit vervat in reductie 'sensibilisatie'

4.4 individuele acties

TERTIAIRE SECTOR														
actie	CO ₂ -reductie impact	verantwoordelijke actie	partners	termijn (KT, MT, LT)	wordt opgenomen als actie									CO ₂ -reductie (ton)
					BEE	BLA	DAM	JAB	KH	OOS	TOR	ZED	ZUI	
TOTALE REDUCTIE BINNEN DIT THEMA											13407			
inzetten op sensibilisatie											13080			
1. gebruiken van volgende communicatiekanalen om de tertiaire sector te bereiken														
• digitaal economische kaart	B		POM W-VI	KT, MT	■		■				■	■		
• lokaal economische raad	B			KT, MT	■			■	■		■			
• mailinglijst	B			KT, MT								■		
• lokale economie ambtenaar	B			MT		■								
• website stad/gemeente	C			KT						■	■			
• infonamiddag voor bedrijven rond verschillende thema's inzake energie	B			MT					■					
• persoonlijk contact opnemen i.k.v. een actie										■				
• centrummanager voor KMO's										■				
• KMO-loket											■			
2. promoten energiezuinigere uitbating/procesuitvoering														
2.1 sensibiliseren over bestaande ondersteuningsinstrumenten														
• uitvoeren gratis individuele energiescan (Agentschap Ondernemen)	B	stad/gemeente		KT	■									
• deelname Charter Duurzaam Ondernemen van POM	B	stad/gemeente		KT	■			■						
• KMO-portefeuille voor milieu- en energieadvies	B	stad/gemeente		KT	■			■						
• premie distributienetbeheerder	B	stad/gemeente		KT		■								

TERTIAIRE SECTOR														
actie	CO ₂ -reductie impact	verantwoordelijke actie	partners	termijn (KT, MT, LT)	wordt opgenomen als actie								CO ₂ -reductie (ton)	
					BEE	BLA	DAM	JAB	KH	OOS	TOR	ZED		ZUI
<ul style="list-style-type: none"> sensibiliseren van bedrijven inzake de bestaande energiescans 	B	stad/gemeente		KT										
2.2 stimuleren groepsaankoop groene energie		stad/gemeente												
<ul style="list-style-type: none"> Provincie : tot 100.000 kWh gas en 50.000 kWh elektriciteit (particulieren en kleine bedrijven) (www.samengaanwegroener.be); POM: >100.000kWh gas en > 50.000 kWh elektriciteit 	B			KT										
2.3 promoten van Ecolabel Groene Sleutel (Bond Beter Leefmilieu - BBL) in lokale toeristische sector	C	stad/gemeente		KT										
<ul style="list-style-type: none"> opnemen in gemeentelijke communicatie naar toeristen promoten naar uitbaters toe 														
2.4 promoten zelfscan KMO's (VEA)	B	stad/gemeente		KT										
2.5 sensibiliseren van bedrijven inzake relighting	B	stad/gemeente		KT										5437
3. stimuleren energie-efficiënt lichtgebruik														
3.1 reglementen ter voorkoming van lichthinder	B	stad/gemeente		MT										
3.2 licht in detail uitwerken i.k.v. milieu- of stedenbouwkundige vergunning	B	stad/gemeente		MT										
4. sensibiliseren van bedrijven inzake energie-neutraal bouwen	B	stad/gemeente	ZED: WVI	KT										
inzetten op bedrijventerreinen														

TERTIAIRE SECTOR													
actie	CO ₂ -reductie impact	verantwoordelijke actie	partners	termijn (KT, MT, LT)	wordt opgenomen als actie								CO ₂ -reductie (ton)
					BEE	BLA	DAM	JAB	KH	OOS	TOR	ZED	
<ul style="list-style-type: none"> ontwikkelen van CO₂-neutrale bedrijventerreinen op het grondgebied (neemt enkel aspect elektriciteit mee) 	A	stad/gemeente	BEE, BLA, DAM, OOS, TOR, ZED: WVI	KT, MT	■	■	■	■	■	■	■	■	
<ul style="list-style-type: none"> zoeken naar samenwerkingsmogelijkheden tussen bedrijven op lokale schaal bv. warmtenet,... 	A	stad/gemeente		MT, LT	■			■		■		■	
inzetten op gedragsveranderingen inzake energiegebruik													
<ul style="list-style-type: none"> sensibiliseren rond het sluiten van (winkel) deuren 	B	stad/gemeente	TOR: Unizo	KT	■	■			■	■	■	■	223
<ul style="list-style-type: none"> sensibiliseren rond het doven van overbodige verlichting 	B	stad/gemeente		KT	■	■		■	■	■	■	■	
<ul style="list-style-type: none"> sensibiliseren inzake het installeren van automatische sensoren 	B	stad/gemeente		KT	■	■		■	■	■	■	■	
<ul style="list-style-type: none"> oproep lanceren naar de horeca om deel te nemen aan Earth hour 	C	stad/gemeente		KT					■				
<ul style="list-style-type: none"> oproep lanceren naar bedrijven om deel te nemen aan nacht van de duisternis 	C	stad/gemeente		KT							■		
inzetten op overige acties													
<ul style="list-style-type: none"> Het college van burgemeester en schepenen aan VOKA de vraag laten stellen om voor lokale ondernemers een ontbijt te organiseren bij een lokaal bedrijf. 	B	stad/gemeente		KT	■	■		■	■	■	■	■	
<ul style="list-style-type: none"> Uitreiken van een award aan het bedrijf in de stad/gemeente dat het meest heeft ingezet op het implementeren van duurzaamheid. 	B	stad/gemeente	TOR: MINA-raad	MT	■			■	■	■	■	■	
<ul style="list-style-type: none"> Lanceren van een oproep naar organisaties (bv. sportverenigingen) om rond energie te werken. De organisaties die rond energie werken worden positief in de kijker gezet. 	C	stad/gemeente		KT		■		■	■	■	■	■	

5 lokale energieproductie

5.1 doelstelling

De steden en gemeenten van de groep 'Lokaal Klimaatbeleid Noord-West-Vlaanderen' zetten in op lokale, hernieuwbare energieproductie om op deze manier in 2% van de energiebehoefte van het grondgebied te voorzien in 2020. De totale CO₂-reductie die door lokale energieproductie bekomen wordt, wordt geraamd op 11 582 ton.

5.2 acties in de kijker

De gemeenten werken op meerdere pistes binnen het thema lokale energieproductie.

Beernem, Damme, Jabbeke en Oostkamp wensen de mogelijkheden voor warmteproductie (warmtenetten, WKK,...) te onderzoeken voor nieuwe verkavelingen. Deze gemeenten in aanvulling met Torhout zien ook dergelijk onderzoek als actie in KMO-zones. Daar komen ook andere technieken zoals windmolens aan de orde.

Onder impuls van Oostkamp wensen Beernem, Damme, Jabbeke, Torhout, Zedelgem en Zuienkerke een werkgroep op te zetten om naar producenten toe te werken om hen meer draagvlak te laten creëren bij de inwoners voor geplande windmolenprojecten.

5.3 regionale acties

actie	CO ₂ -reductie impact	deelnemende steden en gemeenten	trekker van de actie	CO ₂ -reductie (ton)
<p>1. Een werkgroep waarbij gewerkt wordt rond de problematiek 'Hoe draagvlak creëren voor grote windmolens bij de bevolking?' Momenteel stuit het plaatsen van een grote windmolen op het grondgebied van de stad/gemeente op veel protest bij de bevolking.</p> <p>De bedoeling van de werkgroep is met de verschillende steden/gemeenten maar eveneens met andere partners bv. Aspiravi samen te zitten om een strategie uit te werken om meer draagvlak te creëren voor grote windmolens bij de inwoners. Verder kunnen ook tips naar bouwheren opgesteld worden om hen te duiden hoe meer draagvlak gecreëerd kan worden.</p> <p>De werkgroep kan ook open getrokken worden naar andere vormen van hernieuwbare energieproductie</p>	B	BEE, DAM, JAB, OOS, TOR, ZED, ZUI	OOS	zit vervat in de totale reductie gehaald binnen dit thema.

5.4 individuele acties

LOKALE ELEKTRICITEITS- EN KOUDE/WARMTE PRODUCTIE															
actie	CO ₂ -reductie impact	verantwoordelijke actie	partners	termijn (KT, MT, LT)	wordt opgenomen als actie										CO ₂ -reductie
					BEE	BLA	DAM	JAB	KH	OOS	TOR	ZED	ZUI		
TOTALE REDUCTIE BINNEN DIT THEMA												11 582			
inzetten op hernieuwbare energie															
1. investeren in hernieuwbare energie		stad/gemeente													
• installaties voor hernieuwbare energie in ontwikkelingen															
○ windenergie	A			MT											
○ warmtepompen	A			MT											

LOKALE ELEKTRICITEITS- EN KOUDE/WARMTE PRODUCTIE														
actie	CO ₂ -reductie impact	verantwoordelijke actie	partners	termijn (KT, MT, LT)	wordt opgenomen als actie								CO ₂ -reductie	
					BEE	BLA	DAM	JAB	KH	OOS	TOR	ZED		ZUI
• warmtenet	A			LT										
2. deelnemen aan een coöperatieve voor hernieuwbare energie	A	stad/gemeente	Aspiravi, Beauvent	MT, LT										
3. participatie van burgers in hernieuwbare energieprojecten van de gemeente (waarbij burgers een deel van de opbrengst ontvangen) • promoten van het investeren in bestaande energiecoöperatieven	B	stad/gemeente		KT										
3. promoten van het installeren van kleine horizontale windturbines op platte daken	B	stad/gemeente		KT										
4. bekijken van aanvragen voor windmolens	C	stad/gemeente		KT, MT										
inzetten op lokale warmte/koude-productie														
• stadsverwarmingsnet niet gekoppeld aan restwarmte	A	stad/gemeente		MT, LT										
inzetten op onderzoek														
• onderzoeken van de mogelijkheden voor warmtenetten, WKK en warmwaterdistributie bij nieuwe verkavelingen	A	stad/gemeente		KT, MT										
• onderzoeken van de mogelijkheden voor warmtenetten, WKK, windmolens, biomassa centrales en warmwaterdistributie in KMO-zones	A	stad/gemeente		KT, MT										

VERDERE OPVOLGING

Dit actieplan bevat acties die tot en met 2020 opgenomen moeten worden om succesvol de doelstelling van 20% minder CO₂-uitstoot te halen.

WVI trekt vanuit haar coördinatorenrol binnen het Burgemeestersconvenant voor de groep Lokaal Klimaatbeleid Noord-West-Vlaanderen de werkgroep die de uitvoering van het plan opvolgt. Dergelijke werkgroep is om verschillende redenen een nuttig instrument:

- door op regelmatige basis samen te komen met de trekkers binnen de steden en gemeenten kunnen de stand van zaken en de volgende te zetten stappen bepaald worden
- het verzekert de betrokkenheid van elke stad/gemeente die deel uitmaakt van de groep
- het zorgt voor een blijvend engagement van alle steden en gemeenten om de acties op te nemen
- het maakt het eenvoudiger de regionale acties op te volgen
- de deelnemers aan de groep blijven op de hoogte van de stand van zaken in de andere steden en gemeenten.

Een tweede instrument voor opvolging is de verplichte tweejaarlijkse rapportering aan Europa. In dergelijke rapportage dient een beschrijving gegeven te worden van de stand van zaken in de uitvoering van het actieplan. Eénmaal in de vier jaar moeten daarbij nieuwe cijfers over de CO₂-uitstoot voorgelegd worden.

BIJLAGE 1: LIJST MET AFKORTINGEN

AG EOS	Autonoom Gemeentebedrijf Energiebesparing Oostende
AWV	Agentschap Wegen en Verkeer
BAU	Business as usual (in deze context vanaf 2011)
BBC	Beleids- en beheerscyclus
BBL	Bond Beter Leefmilieu
BEE	Beernem
BEN-norm	Bijna energieneutraal norm
BLA	Blankenberge
BVK	Betaalbaar verhuurkantoor
CNG	Compressed natural gas (aardgas onder druk)
CoM	Covenant of Mayors (Burgemeestersconvenant)
CO₂	Koolstofdioxide
DAM	Damme
DNB	Distributienetbeheerder
EPC	Energy performance contracting
ESCO	Energy service compagny
EVA	Elektrische Voertuigen in Actie
GECORO	Gemeentelijke commissie voor ruimtelijke ordening
JAB	Jabbeke
KMO	Kleine of middelgrote onderneming
KH	Knokke-Heist
KT	Korte termijn
kWh	Kilowattuur
kWh/j	Kilowattuur per jaar
LED	Light-emitting diode (licht-emitterende diode of lichtuitstralende diode)
LNE	Departement Leefmilieu, Natuur en Energie
LT	Lange termijn
MINA-raad	Adviesraad voor milieu en natuur
MOW	Departement Mobiliteit en Openbare Werken
MT	Middellange termijn
OOS	Oostkamp
PMP	Provinciaal Mobiliteitspunt West-Vlaanderen
POM	Provinciale Ontwikkelingsmaatschappij
PV	Fotovoltaïsche panelen (zonnepanelen)

REG	Rationeel energiegebruik
SDIP	Sociaal Dakisolatieproject
SEAP	Sustainable Energy Action Plan (Duurzaam energieactieplan)
SHM	Sociale huisvestingsmaatschappij
SVK	Sociaal verhuurkantoor
TD West	Vereniging van Diensthoofden technische diensten lokale besturen
TOR	Torhout
UNIZO	Unie van Zelfstandige Ondernemers
VEA	Vlaams Energieagentschap
VITO	Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek
VLAIO	Agentschap Innoveren en Ondernemen
VLM	Vlaamse Landmaatschappij
Voka	Vlaams netwerk van ondernemingen vzw
VTE	Voltijds equivalent
WinVorm	West-Vlaanderen in vorm
WKK	Warmtekrachtkoppeling
WVI	West-Vlaamse Intercommunale
WWF	World Wide Fund for Nature (Wereld Natuur Fonds)
ZED	Zedelgem
ZUI	Zuienkerke

BIJLAGE 2: LEGENDE TABEL REGIONALE ACTIES & INDIVIDUELE ACTIES

A-actie	actie met een <u>grote</u> impact op de CO ₂ -reductie
B-actie	actie met een <u>matige</u> impact op de CO ₂ -reductie
C-actie	actie met een <u>beperkte</u> impact op de CO ₂ -reductie

BEE	Beernem
BLA	Blankenberge
DAM	Damme
JAB	Jabbeke
KH	Knokke-Heist
OOS	Oostkamp
TOR	Torhout
ZED	Zedelgem
ZUI	Zuienkerke

	lopende actie
	nieuwe actie
	lopende actie met nieuwe elementen
	afgeronde actie